24-мĕш çул тухать. Хакĕ 15 пус.

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

1941
АПРЕЛЬ
20
ВЫРСАРНИКУН
9 (5808) №

ЧĂВАШ КОММУНИ

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН
ХАÇАЧĔ.

Кайăк-кĕшĕк ытларах ĕрчетессишĕн

Социализмлă ялхуçалăх отраçлисенчен пĕри — колхозсенче обществăллă кайăк-кĕшĕк ĕрчетесси пирĕн республикăра 1940 çулччен кая юлса пынă участок пулнă. 1940 çулти январĕн 1-мĕшне республикăри колхозсенче мĕнпурĕ те 56 ферма кăна, вĕсенче кайăк-кĕшĕксем вунă пин пуçа яхăн çеç пулнă. Чылай районсенчи колхозсен руководителĕсем тата çĕрĕç оргăнĕсем кайăк-кĕшĕк ĕрчетессине хакламан тата çак ĕçе аталантарса пырасси çине çавăрăнса пăхман.

Нумай районсенче, сăмахран, Йĕпреç, Çĕмĕрле тата Советски районсенче кайăк-кĕшĕк фермисем пачах пулман. Республикăри инкубаци станцийĕсем те начар ĕçленĕ, вĕсем хăйсен производствăллă планĕсене çулсеренех тултарса пырайман. Кашни çĕр çăмартаран 72 чĕп кăларас вырăнне вĕсем 55—60 чĕп кăна кăларнă.

Çакна палăртмалла: кайăк-кĕшĕк ĕрчетесси халăх хуçалăхĕнче пысăк вырăн йышăнса тăрать. Кайăк-кĕшĕксем хăвăрт ӳссе çитĕнеççĕ тата йышлăн хунаççĕ.

СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕ «Ялхуçалăх продуктисен заготовкисене тата закупкисене ирттерес политикăри улшăнусем» çинчен постановлени йышăнса, ялхуçалăх культурисене хатĕрлемелли кивĕ йĕркене пăрахăçа кăларчĕç, ялхуçалăх культурисене, выльăх-чĕрлĕх продукцисене хатĕрлемелли заданисене колхоз усă куракан çĕрĕн кашни гектарĕнчен шутласа памалли çĕнĕ йĕрке турĕç. Государствăна ялхуçалăх культурисем тăратмалли халиччен пулнă йĕрке ялхуçалăхне вăйлăн аталантарса пыма май паман.

Республикăри колхозниксемпе колхозницăсем партипе правительство «Ялхуçалăх продуктисен заготовкисене тата закупкисене ирттерес политикăри улшăнусем» çинчен йышăннă постановленине тулли кăмăлпа кĕтсе илчĕç. Малта пыракан колхозсем ялхуçалăх производствин пур отраçлисене те, çав шутрах обществăллă кайăк-кĕшĕк ĕрчетессине те, большевикла тимлĕхпе аталантарса, вăйлатса пыма тытăнчĕç. Иртнĕ çулта пурĕ республикипе кайăк-кĕшĕк фермисем 1615 ферма организациленĕ. 1941 çулти январĕн 1-мĕш тĕлне çав фермăсенче хурсемпе кăвакалсем тата чăх-чĕпсем 143 пин пуç ытларах пулнă.

Кайăк-кĕшĕксем ĕрчетес енĕпе Вăрнар районĕ малта пырать. Кунта 44 колхозра 43 ферма шутланать. Вăрмар районĕнчи Кĕçĕн Чак колхозĕ иртнĕ çулта чăх-чĕп ферминчен вунă пин тенкĕ ытларах таса тупăш илнĕ. Октябрьски районри «Аниш» колхоз хурсем ĕрчетес тĕлĕшпе начар мар ĕçлет. Юлашки виçĕ çул хушшинче вăтам шутпа ферма кашни хур аминчен 15-шер çăмарта илнĕ, кашни хур ами пуçне 8-шар чĕп пăхса çитĕнтернĕ. «Аниш» колхозри хур фермине кăçал уçăлакан Пĕтĕм Союзри ялхуçалăх выставкин участникĕ пулма кандидата тăратнă. Хальхи вăхăтра фермăра 250 хур шутланать. 75 хур амине 1050 çăмартаран чĕпсем кăларма пусарма лартнă. Колхоз хур чĕпписене йышăнма тата вĕсене пăхса çитĕнтерме аван хатĕрленнĕ, малтанхи кунсенче хур чĕпписене усрама çуртсем çителĕклĕ.

Тăвай районĕнчи Шмидт ячĕпе тăракан колхозри чăх-чĕп ферми иртнĕ çулта вăтам шутпа кашни чăхран 90 çăмарта илнĕ. Фермăри чăхсем—лайăх ăратлă чăхсем.

Республикăра кайăк-кĕшĕк ĕрчетес ĕç ăнăçлăн пулса пырать теме пултараймастпăр-ха. Ку тĕлĕшпе çĕрĕç работникĕсен, колхозсен нумай ĕçлемелле. Красноармейски, Ишлей, Хĕрлĕ Чутай, Етĕрне районĕсем обществăллă кайăк-кĕшĕк ĕрчетес, фермăсем организацилес тĕлĕшпе çаплах начар ĕçлеççĕ. Колхозсен çакна асра тытмалла: кăçалтан пуçласа государствăна çăмарта çĕр лаптăкĕн кашни гектарĕнчен тăратмалла пулать. Çавăнпа кашни колхозра кайăк-кĕшĕк фермисем тумалла.

Халĕ чăхсем çăмарта тăваççĕ, чăхсене чĕпсем кăларма пусарма лартаççĕ. Кашни колхозăн фермăсем организацилеме чăхсене пусарма лартмалла, инкубаци станцийĕсене чĕпсем кăларма çăмартасем памалла. Анчах республикăри нумай колхозсем инкубаци станцийĕсене чĕпсем кăларма çăмартасем пама васкамаççĕ.

Пирĕн республикăра инкубаци станцийĕсем пилĕк районта: Вăрмар, Канаш, Вăрнар, Комсомольски тата Çĕрпӳ районĕсенче ĕçлеççĕ. Апрелĕн 15-мĕш тĕлне çак станцисен инкубаторсене чĕпсем кăларма 160 пин çăмарта хумалла пулнă. Анчах колхозсем çăмарта вăхăтра тăратман пирки, 56 пин çăмарта кăна хывнă. Канаш районĕнчи колхозсем чĕпсем кăларма инкубаци станцине 540 çăмарта, Красноармейски районĕ — 380, Ишлей районĕ — 135 çăмарта çеç панă.

Инкубаторсенче чĕпсем кăларнисĕр пуçне, колхозсенчи фермăсенче 168.500 чĕп пусарса кăлармалла. Калас пулать, халĕ çак ĕç республикăри колхозсенче пуçланманпа пĕрех.

Çĕрĕç оргăнĕсемпе колхозсем умĕнче тăракан задача — кашни колхозрах кайăк-кĕшĕксен фермисене организацилесси, чĕпсем кăларассине ăнăçлăн ирттересси тата малтанхи вăхăтра чĕпсене пĕлсе пăхасси. Малта пыракан колхозсем çакна лайăх ăнланса илнĕ. Комсомольски районри Карл Маркс ячĕпе тăракан колхозри чăх ферминче апрелĕн 21-мĕшне 200 чăх тухмалла. Чĕпсене усрама çурт хатĕрленĕ. Сталин ячĕпе тăракан колхозра 600 чĕп тухмалла. Кунта чĕпсене пăхса усрама лайăх хатĕрленнĕ. Çав вăхăтрах «Красный маяк» колхозра 600 чĕп пусарса кăларма палăртнă пулсан, чĕпсене усрама çуртсем хатĕрлемен. Колхоз руководителĕсем чĕпсене пăхса çитĕнтерме колхозниксене валеçсе пама шутлаççĕ. Çакăн пек туни тĕрĕс мар.

Чăх-чĕпсем ĕрчетессипе пĕрлех колхозсенче хурсемпе кăвакалсем ĕрчетессине вăйлатса пымалла. Иртнĕ çулта республикăри нумай колхозсенче лайăх плотинăсемпе пĕвесем тата кӳлĕсем турĕç. Çаксем хур-кăвакалсене ăнăçлăн ĕрчетме май памалла. Калас пулать, колхозсенче хурсемпе кăвакалсем ĕрчетесси тивĕçлипе саралса пыни çук-ха. Плотинăсемпе пĕвесем тата кӳлĕсем пулсан та, чылай колхозсем хурсемпе кăвакалсен фермисене организацилеме тăрăшмаççĕ. Октябрьски районри «Красный Октябрь» колхозăн ултă гектар чухлĕ плотина пур. Шăхасан районĕнчи Кăр-Мамири, Матьшӳри, Ухманти, Чакаçри колхозсенче чаплă плотинăсем тунă. Асăннă колхозсенче пĕринче те хур е кăвакал фермисем çук.

«Кайăк-кĕшĕк ĕрчетес ĕçе хуçалла тытăнас пулать, мĕнпур ĕçе çакăн пек йĕркелемелле: кӳлĕсемпе пĕвесем пур çĕртех хурсемпе кăвакалсем çук пулсан, колхоз председателĕсен тата пирĕн активăн пичĕ хĕрелтĕр» (Н. Хрущев).

Кайăк-кĕшĕксем ĕрчетес ĕçе кадрсем татса памалла. Кайăк-кĕшĕксем ĕрчетекен колхозсенче хăйсен ĕçĕсене лайăх пĕлекен кадрсем пулмалла. Выльăх-чĕрлĕх специалисчĕсен кайăк-кĕшĕк ĕрчетес тĕлĕшпе ĕçлекенсене вĕрентмелле. Уйрăмăнах, ăратлă кайăк-кĕшĕксем ĕрчетес ĕç çине тимлĕн çавăрăнса пăхмалла. Фермăсенчи ĕçсене тĕрĕс организацилемелле.

Колхозсенче кайăк-кĕшĕксен шучĕ ӳссе пыни вĕсем валли çуртйĕрсен строительствине тивĕçлипе сарса яма хушать. Колхозсенче кайăк-кĕшĕксен фермисем валли çуртйĕрсем хатĕрлес ĕçе хакламанни сисĕнет, вĕсене хĕл вăхăтĕнче ăçта килнĕ çавăнта усранă. Кашни фермăн хăйĕн çурт, çуртра оборудованисем пулмалла. Çак ĕçре çĕрĕç оргăнĕсен колхозсене кулленех ертсе пымалла, çуртйĕрсем тунă çĕрте техникăллă пулăшу памалла.

Колхозсенче обществăллă кайăк-кĕшĕк ĕрчетессине вăйлатса пырасси çĕрĕç оргăнĕсен, колхоз правленисен пархатарлă ĕçĕ пулмалла. Кашни колхозăн хăйĕн хуçалăхне пур енчен те аталантарса пымалла, кашни колхозăн кайăк-кĕшĕксем ĕрчетмелле, вĕсенчен пысăк тупăш илессишĕн кĕрешмелле.

ЧĂВАШ АССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ ПРЕЗИДИУМĔН УКАЗĔ

Чăвашсен Государство Академи театрĕн главнăй режиссерне М. С. Бурмистрова Чăваш АССР тава тивĕçлĕ артисчĕн званине парасси çинчен

Театр искусстви енĕпе тава тивĕçлĕ пысăк ĕçсем тунăшăн Чăвашсен Государство Академи театрĕн главнăй режиссерне Михаил Степанович Бурмистрова Чăваш АССР тава тивĕçлĕ артисчĕн званине парас.

Чăваш АССР Верховный Совет Президиумĕн Председателĕ З. АНДРЕЕВА.
Чăваш АССР Верховный Совет Президиумĕн Секретарĕ Г. ГУСЕВ.

Шупашкар хули,
1941 çулти апрелĕн 16-мĕш.

* * *

Осоавиахим Шупашкар хула организацине Хĕрлĕ ялав памалла тунă

Осоавиахим членĕсен Хĕрлĕ Çар XXIII çул тултарнă ятпа пулса иртнĕ йĕлтĕрлĕ-командăллă ăмăртăвĕнче Осоавиахим Шупашкар хула организацийĕ республикăра пĕрремĕш вырăн йышăннă. Осоавиахимăн Чăваш АССР Центральный Совечĕн Президиумĕ хула организацине куçса çӳрекен Хĕрлĕ ялав памалла тунă.

Иккĕмĕш вырăна Елчĕк, виççĕмĕш вырăна Вăрнар районĕсенчи организацисем йышăннă.

ПРОФСОЮЗ ОРГАНИЗАЦИЙĔСЕН 1941 Ç. ХАЛĂХ ХУÇАЛĂХ ПЛАННЕ ТУЛТАРАС ТĔЛĔШРИ ĔÇĔ ÇИНЧЕН

(Н. М. ШВЕРНИК ЮЛТАШ ВЦСПС XI ПЛЕНУМĔНЧЕ ТУНĂ ДОКЛАД*)

Юлташсем! Иртнĕ 1940 çулта Совет Союзĕнчи рабочи класс тата ĕçсыннисем коммунизмшăн пыракан кĕрешӳре çĕнĕ чаплă çитĕнӳсем турĕç. Çак çитĕнӳсем социализмлă государство экономикипе оборонин хăватне татах та ытларах çирĕплетме май пачĕç.

Сталинла виççĕмĕш пятилеткăн тăваттăмĕш çулне пирĕн социализмлă тăван çĕршыври рабочи класпа ĕçсыннисем ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ йышăннă решенисемпе хĕçпăшалланса кĕчĕç.

ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕн решенийĕсем çĕнтерӳллĕ социализм строительствин чи кирлĕ задачисене палăртса тăраççĕ. Вĕсем совет халăхне промышленноçпа транспорта малалла хăпартса пырассишĕн, социализмлă халăх хуçалăхне малалла хăпартса пырассишĕн, Сталин юлташ партин XVIII съездĕнче лартнă историллĕ задачăна—капитализмлă чи пысăк çĕршывсенчен çавăн пекех экономика тĕлĕшпе те иртсе каяс задачăна пурнăçа кĕртес ĕçре малалла каяссишĕн кĕрешме мобилизацилеççĕ.

Кăçалхи çул çĕнĕ çĕнтерӳсемшĕн пыракан кĕрешӳн конкретлă программи СССР Союзĕн 1941 çулти халăх хуçалăхне вăйлатмалли план пулса тăрать.

1941 çулти халăх хуçалăхне вăйлатмалли план кучуххехи тĕнчери йывăр обстановкăна, кунсерен ытларах та ытларах сарăлса пыракан империализмлă иккĕмĕш вăрçăна шута илсе палăртнă хуçалăх задачисенчен тухса тăрать.

Партин Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ 1941 çул валли палăртса çирĕплетнĕ хуçалăхлă тĕп задача—промышленноçăн тĕп отраçлисене тата пĕтĕм халăх хуçалăхне малалла ӳстересси, уйрăмах чугун, хурçă, тĕслĕ металсем, çĕркăмрăк, нефть кăларассине малалла ӳстерессипе тата пĕтĕм йышши машиностроенине мĕн май килнĕ таранах вăйлатасси пулса тăрать.

Рабочи класс, инженерсем, техниксем тата социализмлă промышленноçпа транспорта ĕçлекен мĕнпур работниксем умне Ленин—Сталин партийĕпе Совет правительстви çакăн пек задача лартрĕç:

промышленность туса кăларакан пĕтĕм продукцине 162 миллиард тенкĕ çитермелле, çакă вăл 1940 çултипе танлаштарсан 17—18 процент чухлĕ ӳсĕм пулассине, вăл шутра производство средствисен группи тăрăх—23,5 процент, потреблени япалисем тăрăх 9 процент ӳсĕм пулассине пĕлтерет;

чугун туса кăларассине 18 миллион тоннăна çитермелле, хурçă шăратса кăларассине 22.400 пин тоннăна тата прокат туса кăларассине 15.800 пин тоннăна çитермелле;

191 миллион тонна çĕркăмрăк, 38 миллион тонна нефтьпе газ, 39 миллион тонна торф кăлармалла;

капиталовложенисен 57 миллиард тенкĕ чухлĕ программине пурнăçа кĕртмелле;

чугунçулсем çинче талăкра вăтам шутпа 103 пин вагон тиемелле, шывçул флочĕн грузооборотне 28 процент ӳстермелле;

промышленноçпа строительствăра ĕç тухăçлăхне 12 процент ӳстермелле.

Халăх хуçалăхĕ ӳснĕ никĕс çинче Совет Союзĕнчи ĕçсыннисен материаллă-культурăллă пурнăçĕ татти-сыпписĕр лайăхланса пыни социализмлă аталанăвăн законĕ пулса тăрать.

1937 çулта рабочисемпе служащисен хисепĕ 27 миллион çын пулнă пулсан, 1941 çулти халăх хуçалăхне вăйлатмалли план рабочисемпе служащисен хисепне 31.600 пин çынна çити ӳстерме палăртать, ĕçукçи фончĕсем 14 миллиард тенкĕ чухлĕ ӳсмелле; социаллă-культурăллă ĕçсене (сывлăха сыхлас, халăха вĕрентес ĕç, социальнăй страховани т. ыт. те) каякан расходсем 1940 çулта 41.700 миллион тенкĕ пулнă пулсан, 1941 çулта 48 миллиард тенке çити ӳсмелле.

1941 çулта промышленноçпа транспорта хăпартмалли, Совет Союзĕнчи халăхсен материаллă-культурăллă шайне ӳстермелли тĕп показательсем çакăн пек ĕнтĕ.

«Производствăллă план цифрăсемпе заданисен хисепĕ кăна пулса тăрать тесе шухăшлани айван шухăш пулнă пулĕччĕ,—тесе вĕрентет Сталин юлташ.—Чăннипе илсен производствăллă план вăл—миллионшар çынсен чĕрĕ тата практикăллă ĕçĕ. Пирĕн производствăллă планăн реальноçĕ вăл—çĕнĕ пурнăç тăвакан миллионшар ĕçсыннисем».

Промышленноçпа транспортри çак миллионшар ĕçсыннисем вĕсем—рабочисем, инженерсем, техниксем, служащисем. Вĕсене халăх хуçалăх планне тултарас ĕç валли мĕн таран лайăхрах мобилизацилĕпĕр, коммунизмăн çĕнĕ çĕнтерĕвĕсемшĕн пыракан кĕрешӳре те эпир çав таран пысăкрах çитĕнӳсем тăвăпăр.

Рабочисен анлă массисене, инженерсене, техниксене тата служащисене промышленноçпа транспорта малалла хăпартассишĕн, 1941 çулти халăх хуçалăхне вăйлатмалли плана тултарассишĕн тата ирттерсе тултарассишĕн пыракан кĕрешĕве мобилизацилесси профсоюзсен—большевикла партин сывăх помощникĕн, коммунизм шкулĕн пысăк та кирлĕ задачи.

ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ промышленноçпа транспорт ĕçĕнчи чылай çитменлĕхсене уçса пачĕ. Çав çитменлĕхсене пĕтересси промышленноçпа транспорта хăпартас, 1941 çулти халăх хуçалăхне вăйлатмалли плана тултарас тата ирттерсе тултарас ĕçре татса паракан услови пулса тăрать.

Промышленноçпа транспорт ĕçĕнчи çитменлĕхсене—ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ уçса панă çитменлĕхсене пĕтерес тĕлĕшпе профсоюз организацийĕсем активлăн ĕçлеме тивĕçлĕ.

Промышленноçпа транспорта малалла хăпартас тата пĕтĕм халăх хуçалăхне вăйлатса пырас задача çакна тума хушать: профсоюз организацийĕсем хăйсен тимлĕхне татăклăнах ĕçе тата производствăна организацилес ыйтусем еннелле, ĕçукçи ыйтăвĕсем, социализмлă ăмăртăва организацилес ыйтусем еннелле çавăрма тивĕçлĕ.

* * *

Социализмлă ăмăртупа стахановла движение ертсе пырас ĕçри çитменлĕхсем çинче тата çак ĕçре профсоюз организацийĕсем умĕнче мĕнле задачăсем тăни çинче чарăнса тăма ирĕк парăр.

Эпĕ çапла шухăшлатăп: социализмлă халăх хуçалăхне вăйлатас ĕçре социализмлă ăмăртупа стахановла движени калама çук пысăк вырăн йышăнса тăни ăнлантармасăрах паллă.

Социализмлă ăмăртупа стахановла движени массăсен ăс-тăнне тарăн кĕрсе вырнаçрĕç, çакна ăна социализмлă ăмăртăва хутшăннă миллионшар рабочисемпе служащисем, пирĕн промышленноçпа транспортри миллионшар стахановецсем кăтартса параççĕ.

Çапла пулсан та социализмлă ăмăртупа стахановла движение ертсе пырас ĕçре çитменлĕхсем нумай-ха.

Калас пулать, профсоюзсен нумай организацийĕсем социализмлă ăмăртупа стахановла движени ĕçне çителĕксĕр ертсе пыраççĕ, сахал мар бюрократизм кăтартаççĕ. Нумай предприятисенче рабочисем пурте пекех социализмлă ăмăртăва хутшăннă чухне те нумай рабочисем ĕç нормисене тултарманнине, производство планĕсем уйăхран уйăхах тулса пыманнине шăпах ĕнтĕ çавăнпа ăнлантарса памалла.

Профсоюзсен центральный комитечĕсем социализмлă ăмăртупа стахановла движение уйрăмах начар ертсе пыраççĕ.

Темиçе тĕслĕх илсе кăтартатăп.

Акă йывăр машиностроенири рабочисен профсоюзĕн центральный комитечĕн президиумĕ социализмлă ăмăртăва мĕнле ертсе пырать.

Юлашки 6 уйăх хушшинче, урăхла каласан, пĕлтĕрхи октябрь уйăхĕнчен пуçласа, профсоюз центральный комитечĕн президиумĕ социализмлă ăмăрту мĕнле пыни çинчен тăракан ыйтăва пурĕ те пĕр хут çеç сӳтсе явнă, унта Сталин юлташ ячĕпе тăракан заводри (Краматорск) тата Ворошилов юлташ ячĕпе тăракан заводри (Дружковка) завкомсен доклачĕсене итленĕ.

Йывăр машиностроенири рабочисен профсоюзĕн центральный комитечĕн президиумĕ социализмлă ăмăрту çине кирлĕ пек тимлĕн пăхать тесе йышăнма пулать-и ĕнтĕ?

Çук. Пирĕн калас пулать, йывăр машиностроенири рабочисен профсоюзĕн центральный комитечĕн президиумĕ социализмлă ăмăртăва организацилес ĕç çине кирлĕ пек тимлĕн пăхмасть тата, сахалтан та ĕнтĕ, çак ĕçе начар ертсе пырать.

Сăмахсем çеç ан пулччăр тесе, фактсем илсе кăтартатăп.

Йывăр машиностроенири рабочисен профсоюзĕн центральный комитечĕн президиумĕ çакна лайăх пĕлет: хăйĕн обслуживанине кĕрекен заводсем хушшинче малта пыракан заводсемпе пĕрлех производство планĕсене тултарса пыман заводсем пур, вĕсен завкомĕсене профсоюз центральный комитечĕн уйрăмах пысăк пулăшу памалла.

Илĕр-ха, сăмахран, Горловкăри машиностроительнăй завода. Çак завод çĕркăмрăк промышленноçĕ валли врубовăй машинăсемпе ытти механизмсем туса хатĕрлет. Эсир пĕлетĕр, çĕркăмрăк промышленноçне механизмсем питех те кирлĕ, çавăнпа та çак завод производство планне тултарса пыни мĕнле вырăн йышăнса тăни паллă ĕнтĕ.

1941 çулти январĕн 1-мĕш тĕлне пулнă даннăйсем тăрăх, Горловкăри машиностроительнăй заводри рабочисен 90 проценчĕ ăмăртса ĕçленĕ, 46,6 проценчĕ стахановецсем шутланнă пулсан та, çак завод 1940 çулти производство программине 86,5 процент кăна тултарнă.

Профсоюз центральный комитечĕн президиумĕ çак завод мĕнле ĕçленипе, завод комитечĕ мĕнле ĕçленипе ытларах интересленме тивĕçлĕ пулнă-ши?

Паллах ĕнтĕ, ăна тумалла пулнă. Профсоюз центральный комитечĕн президиумĕ мĕнпур рабочисене тата, пуринчен малтан, стахановецсене, чăнчăн социализмлă ăмăрту сарса янă никĕс çинче производство планне тултарас ĕç валли мобилизациленĕ ĕçре завод комитетне пулăшма тивĕçлĕ пулнă. Çакна ăна тата акă мĕншĕн тумалла пулнă: заводра социализмлă ăмăртупа стахановла движение ертсе пырас ĕç начар пулнă. Çакăн пек тĕслĕхе—социализмлă ăмăрту çинчен тунă договорсем тăрăх илекен обязательствăсене илĕр. Кашни сыншăнах паллă ĕнтĕ, иртнĕ уйăхра е кварталта рабочи ĕç нормине тултарнă тата ирттерсе тултарнă пулсан, çитес уйăх е квартал валли договор тунă чухне нормăна ирттерсе тултарас тĕлĕшпе илекен обязательствăсем, кирек епле пулсан та ĕнтĕ, пĕрре тунă çитĕнӳрен пĕчĕккĕ пулмалла мар. Социализмлă ăмăрту вăл малалла, пĕр малалла кăна кайса пырассине пĕлтерет вĕт.

Горловкăри машиностроительнăй заводра завком тата цехсенчи комитетсем социализмлă ăмăртăва начар ертсе пыраççĕ, ĕç тухăçлăхĕн пĕрре хăпарнă пусăмĕ çинче çирĕпленсе тăма та пулин тăрăшмаççĕ, хăшпĕр тĕлсенче вара рабочисене каялла та сĕтĕреççĕ.

Завод комитечĕ социализмлă ăмăртăва мĕнле ертсе пыни тата çакăнтан та курăнать. Кăçалхи январь уйăхĕн 20 кунĕ хушшинче заводра рабочисемпе служащисен пухăвĕсенче социализмлă ăмăрту çинчен калакан çакнашкал обращенисене сӳтсе явма ăс çитернĕ:

1) Сталинори металлурги завочĕ чĕнсе калани.
2) Центральная-Ирмино шахтинчи рабочисем чĕнсе калани.
3) Горловкăри завод Главуглемашăн мĕнпур завочĕсене чĕнсе калани.
4) Баку хулинчи нефтяниксем чĕнсе калани.
5) 19—20 номерлĕ шахта интернационаллă ĕç тата МОПР билечĕсене улăштарас ĕç пирки чĕнсе калани.
6) Торецкри машиностроительнăй заводпа ăмăртса ĕçлесси çинчен.

Тивĕççĕр шавланине, ĕçе ячĕшĕн кăна тунине çакăнтан уççăнрах кăтартса паракан тĕслĕхсем шырама кирлĕ-ши? Профсоюз центральный комитечĕн президиумĕ заводри çавнашкал положени çинчен пĕлнĕ вĕт.

Профсоюз центральный комитечĕ завод начар ĕçлени çинчен, социализмлă ăмăртупа стахановла движенине ертсе пырас ĕçре тивĕççĕр шавлани çинчен пĕлмесĕр тăма пултарайман, мĕншĕн тесен заводра профсоюз центральный комитечĕн президиум членĕсем, уйрăмăн илсе каласан, Смирнов юлташ тата Кугинис юлташ час-часах пулнă. Анчах та Смирновпа Кугинис юлташсем унта пырса çӳренисем Центрти хура металлургири рабочисен профсоюз центральный комитечĕн работникĕсем вырăнсене тухса çӳрени евĕрлех пулнă пулас.

Центрти хура металлургири рабочисен центральный комитечĕ февраль уйăхĕнче ĕçукçи отделĕн заведующийĕ Катышев юлташ ертсе пыракан тăватă çынлă бригадăна Выксăри завода командировкăна янă. Бригада заводра 15 кун ирттернĕ. Вăл çак заводра брак, простойсем, аварисем нумай пулнине палăртнă.

Заводра ирттернĕ 15 кун хушшинче бригада производствăна организацилес ĕçре тата профсоюз ĕçĕнчи çитменлĕхсене пĕтерес ĕçре завод комитетне пулăшма тивĕçлĕ пулнă пек курăнать ĕнтĕ. Анчах та çакă вăл бригада задачисене кĕмен пулас. Бригада Мускава тухса каяс умĕн завком председательне Пестелев юлташа парса хăварнă çыру пуррине пĕр çавăнпа кăна ăнлантарса пама пулать. Завком председательне панă çак çырăвăн пуçламĕшех ĕнтĕ бригада 15 кун хушшинче туса ирттернĕ ĕçе çутатса парать. Çыру текстне пĕтĕмпех илсе кăтартатăп. Вăл çапла пуçланать: «Сирĕн заводăн тата цехсенчи комитетсен ĕçĕпе паллашсан, профсоюз ĕçĕнче пысăк çитменлĕхсем пурри палăрать».

Çапла ĕнтĕ профсоюз центральный комитечĕн ответлă тăватă работникĕ заводра 15 кун хушши профсоюз ĕçĕ мĕнле пынине сăнаса вĕренес тĕлĕшпе кăна ĕçленĕ. Бригада профсоюз ĕçĕ мĕнле пынипе паллашас тĕлĕшпе ĕçлемен пулсан, вăл завод комитетне практикăллă пулăшу парас тĕлĕшпе ĕçленĕ пулсан, ун чухне çав çырура, сăмахран, бригада руководителĕ—профсоюз центральный комитечĕн президиум членĕ Катышев юлташ çырса хунă йышши çакнашкал кăтартусем пулман пулĕччĕç: «Халиччĕнхи вăхăтра,—тесе çырать Катышев юлташ,—заводăн хăшпĕр цехĕсенче, сăмахран: мартен цехĕсенче, мелкосортнăй, листопрокатнăй, транспорт цехĕсенче цехсен комиссийĕсене, транспорт цехĕнче—страховой делегатсене çирĕплетмен тата суйласа илмен».

Ну, калăпăр, завком йăнăш тунă, комиссисем организацилемен, страховой делегатсен суйлавĕсене ирттермен. Анчах та ниушлĕ çак факта палăртма тата тухса каяс умĕн завкома «1941 çулти мартăн 1-мĕшĕнчен кая юлмасăр цехсенче пур комиссисене те туса йĕркелемелле тата цехкомсен ларăвĕсенче çирĕплетмелле, çавăн пекех транспорт цехĕнче страховой делегатсем суйламалла» тесе сĕнӳ пама тăватă çынлă бригадăн Мускавран Горький облаçне каймалла пулнă ĕнтĕ.

Бригада комиссисем туса йĕркелес, страховой делегатсен суйлавĕсене ирттерес ĕçре завкома пулăшма тата вĕсене мĕнле ĕçлемелли çинчен каласа пама тивĕçлĕ пулнă.

Завком патне янă çырура малалла çапла кăтартса панă: «заводра социализмлă ăмăртăва кирлĕ пек çӳлĕ пусăма лартайман-ха, ăмăртăва хутшăннисен проценчĕ пĕчĕккĕ, договорсене тăтăшах мар тĕрĕслеççĕ, договорсенчи пунктсем конкретлă мар, показательсен хăмисем çине пĕрмаях мар çырса пыраççĕ».

Çакăнтан вывод туса, завод комитетне çапла тума сĕннĕ: «1941 çулти мартăн 15-мĕш тĕлне социализмлă ăмăрту ыйтăвĕсене (?!) тĕпренех йĕркелесе ямалла, договорсенчи обязательствăсем конкретлă пулмалла, вĕсене уйăхра икĕ хутран кая мар тĕрĕслес ĕçе организацилемелле, çавăн пекех сменăсем, бригадăсем, цехсем тата уйрăм стахановецсем мĕнле ĕçленине кăтартакан показательсене тăтăшах кăлара-кăлара çакмалла».

Çак çыру вăл Центрти хура металлургири рабочисен профсоюзĕн центральный комитечĕ енчен вырăнти профорганизацисене ертсе пырас ĕçре юрăхсăр практика пуррине кăтартса парать. Çакнашкал практикăна татăклăнах пĕтерес пулать. Бюрократла практикăна—профсоюзăн центральный комитечĕ завкомсене конкретлă пулăшу парас вырăнне профсоюз центральный комитечĕн работникĕсем гастролерла тухса çӳрессине тĕппипех пĕтерес пулать, çавнашкал гастролерсем предприятине пырса профорганизаци ĕçĕнчи çитменлĕхсене шыраççĕ кăна, вĕсене пĕтерес тĕлĕшпе мерăсем йышăнмаççĕ.

Малалли 2-мĕш страницăра.

---

*) Кĕскетнĕ стенограмма.

Н. М. Шверник юлташ доклачĕн малалли

Çакăн пек йĕрке тăвас пулать: профсоюзсен центральный комитечĕсен вырăнсене тухса çӳрекен работникĕсен тĕп задачи—фактсем пухасси мар, фабзавкомсене тата профсоюз активне практикăллă пулăшу парасси пулмалла.

Профсоюзсен центральный комитечĕсен работникĕсем, предприятине пырсан, профсоюзăн ертсе пыракан органĕсем йышăннă постановленисене мĕнле пурнăçа кĕртсе пынине тĕрĕслени, фабзавком ĕçне сăнаса вĕренни тата ĕçе организацилене çĕрте ăна конкретлă пулăшу пани кирлĕ.

Фабрикăсемпе заводсенчи комитетсене пыракан работниксем профсоюз ĕçĕнчи çитменлĕхсене критиклесçĕ кăна мар, вĕсене пĕтерме те пулăшасçĕ пулсан, фабзавкомсем—профсоюзăн центральный комитетне тав тăвĕç кăна.

Çавăн пекех тата çапла тăвас пулать: профсоюзсен центральный комитечĕсен работникĕсем хăйсем предприятисене кайса çӳрени çинчен профсоюз центральный комитечĕн президиумĕ умĕнче отчет памалла, вĕсен ĕçне çитменлĕхсем çинчен пухнă фактсен хисепĕ тăрăх мар, вĕсем вырăнта профорганизацисене панă пулăшун результачĕсем тăрăх хакламалла.

Çапла туни работниксене лайăхрах ĕçлеттерме, вĕсен тунă ĕçшĕн ответлă пулас туйăмне хăпартма, профсоюз аппарачĕнче халĕ те сахал мар шутланакан чинушсемпе сӳпĕлтисене палăртма май парать.

ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ йышăннă решенисенчен социализмлă ăмăртăва малалла сарса пырас тата стахановла движение вăйлатас ĕçре мĕнле задачăсем тухса тăраççĕ-ха?

Центральный комитетсем, облаçсенчи, фабрикăсемпе заводсенчи комитетсем промышленноçпа транспорта малалла хăпартассишĕн, 1941 çулти халăх хуçалăхне вăйлатмалли плана тултарассишĕн тата иртерсе тултарассишĕн рабочисемпе служащисен социализмлă ăмăртуне пур майсемпе те сарса пыма тивĕçлĕ. Профсоюз организацийĕсем стахановла движение анлăнрах вăйлатса пыма, стахановецсен пуçарулăхне ĕç тухăçлăхне хăпартас, предприяти, шахта, чугунçул умĕнче тăракан конкретлă задачăсене татса парас, производствăн кая юлса пыракан участокĕсене мала кăларас çĕре ярса пыма тивĕçлĕ.

Профсоюзсен центральный комитечĕсемпе облаçсенчи комитечĕсем, пуринчен малтан, социализмлă ăмăртупа стахановла движение ертсе пырас ĕçри бюрократла пăсусене, ĕçлес вырăнне шавласа иртерессине пĕтерме тивĕçлĕ. Çапла тăвас тесен, профсоюзсен центральный комитечĕсем фабрикăсемпе заводсенчи комитетсене ертсе пырас ĕçе тĕпренех лайăхлатни кирлĕ. Хутсем çырса ларса формально ертсе пыни çинчен калатăп эпĕ.

Çакнашкал формальнăй руководство меточĕсем тата йывăр машиностроенири рабочисен профсоюзĕн центральный комитечĕ Горловкăри заводри завкома, центрти хура металлургири рабочисен профсоюзĕн центральный комитечĕ Выксăри заводри завкома панă пулăшу евĕрлĕ пулăшу никама та кирлĕ мар.

Профсоюзсен центральный комитечĕсем социализмлă ăмăрту ыйтăвĕсем енĕпе çурçулта пĕр хут кăна мар, вăхăтран вăхăта кăна мар, яланах ĕçлесе пыма тивĕçлĕ, мĕншĕн тесен çапла туни кăна фабрикăсемпе заводсенчи комитетсене вăхăтра тата кирлĕ пек пулăшса пыма май парать.

Профсоюзсен центральный комитечĕсем фабзавкомсем социализмлă ăмăртăва организацилес тата стахановла движение вăйлатас тĕлĕшпе тăвакан ĕçĕн опытне пĕрлештерме, фабрикăсемпе заводсенчи комитетсен ĕçĕнчи чи лайăх опыта профсоюз организацийĕсем хушшинче сарма тивĕçлĕ.

Çавăн пекех социализмлă ăмăртупа стахановла движение организацилес тата фабрикăсемпе заводсенчи комитетсем енчен ертсе пырас ĕçе те лайăхлатас пулать.

Хăшпĕр фабрикăсемпе заводсенчи комитетсем социализмлă ăмăрту организацилес тĕлĕшпе социализмлă стандартлă обязательствăсем—уйăхсеренех пĕр показательсемпе тулса пыракан обязательствăсем салатса тухнисĕр пуçне урăх нимĕн те тумаççĕ. Çакнашкал юрăхсăр практикăна центральный комитетсемпе облаçсенчи комитетсем çывăх вăхăтрах пĕтерме тивĕçлĕ.

Хăшпĕр фабрикăсемпе заводсенчи комитетсем нумайрах рабочисемпе служащисене социализмлă ăмăртăва явăçтарма кăна тăрăшаççĕ, анчах та ăмăртакансем хăйсем çине илнĕ обязательствăсене пурнăçа кĕртес ĕçре вĕсене пулăшу памаççĕ. Малашне çакнашкал практикăпа килĕшсе тăма юрамасть.

Договорсене мĕнле пурнăçа кĕртсе пынине пĕрмаях тĕрĕслесе пырасси, социализмлă ăмăрту мĕнле пыни çинчен пурне те пĕлтерсе тăрасси, кая юлнă рабочисене пулăшу парасси, стахановла ĕç меточĕсене ыттисене парасси,—çаксене пурнăçа кĕртмелле ĕнтĕ фабрикăсемпе заводсенчи комитетсем социализмлă ăмăртăва ертсе пырас ĕçре.

Çапла тăвас пулать: фабрикăсемпе заводсенчи комитетсем социализмлă ăмăртун тата стахановла движение вăйлатас ĕçĕн итогĕсене кашни уйăхрах тума, çак ĕçре усса палăртакан çитменлĕхсене пĕтерес тĕлĕшпе мерăсем йышăнма тивĕçлĕ.

Социализмлă ăмăрту результачĕсене хакламалли тĕп висе рабочисемпе служащисене социализмлă ăмăртăва явăçтарнин формальнăй процентĕ мар, ĕç тухăçлăхне хăпартас ĕçри, производство планĕсене тултарас тата иртерсе тултарас ĕçри практикăллă результатсем пулмалла.

«Социализмлă ăмăрту вăл канцелярла ĕç мар. Социализмлă ăмăрту вăл — массăсен ĕçлĕ революцилле самокритики, массăсен ĕçсыннисен творчествăллă пуçарулăхĕ çине таянса тăракан самокритика палăрса тăни. Çак самокритикăна тата массăсен çак творчествăллă пуçарулăхне кам та кам ăнлансах е ăнланмасăр хĕсет, çавна пирĕн аслă ĕçе чăрмантаракан тормоз вырăнне шутласа, çул çинчен айккалла тытса ывăтас пулать». Çапла вĕрентет пире Сталин юлташ **(нумайччен алă çупаççĕ).**

* * *

Производствăллă канашлусен ĕçне лайăхлатасси, вĕсене ертсе пырас ĕçе лайăхлатасси социализмлă ăмăртăва ертсе пырассине лайăхлатасси пекех кирлĕ ĕç пулса тăрать.

Анлă массăсене производство задачисене пурнăçа кĕртес ĕç валли, ĕçпе производствăна организацилене çĕрти çитменлĕхсене пĕтерес ĕç валли мобилизацилес ĕçре производствăллă канашлусем калама çук пысăк вырăн йышăнса тăмалла.

Питех те шел, производствăллă канашлусем яланах мар-ха çавăн пек вырăн йышăнса тăраççĕ. Производствăллă канашлусем лайăхрах ĕçленĕ пулсан—рабочисемпе служащисен анлă массисене производствăна лайăхлатассишĕн кĕрешме мобилизацилес ĕçре профсоюз организацийĕсем пысăкрах çитĕнӳсем тунă пулĕччĕç тата, çапла майпа, пирĕн предприятисемпе чугунçулсен ĕçĕнче çитменлĕхсем сахалрах пулнă пулĕччĕç.

Производствăллă канашлусен ĕçĕнчи тĕп çитменлĕхсем мĕнре-ха вĕсем?

Производствăллă канашлусене, правило пекех, питех те сайра пухаççĕ. Сăмахран, Донбасри «Александр-Запад» шахтинче пĕтĕм шахтăри производствăллă канашлу юлашки хут хăçан пулнине никам та астумасть.

Производствăллă канашлусенче сӳтсе-явма ялан пекех цехсен, участоксен руководителĕсен иртнĕ уйăхри производство планне тултарни çинчен тата çак уйăхри план çинчен пĕтĕмĕшпе илсе калакан доклачĕсене лартаççĕ.

Çавăн пек производствăллă канашлусен решенийĕсем, правило пекех, конкретлă мар, стандартлă тата вĕсенче уйăхран уйăха пĕр сăмахсенех тепĕр хут çырса пыраççĕ.

Анчах та производствăллă канашлусенче сӳтсе-явма мĕн чухлĕ те пулин конкретлăрах ыйтусем лартакан çĕрте те, рабочисем çитменлĕхсене критикленĕ чух та, хăшпĕр чухне рабочисен сĕнĕвĕсене — производствăна лайăхлатма пулăшакан сĕнӳсене пурнăçа кĕртме май паман решенисем йышăнаççĕ.

Акă, сăмахран, кăçалхи январĕн 18-мĕшĕнче Калининри вагонсем тăвакан заводри сборно-слесарнăй цехра производствăллă канашлу пухнă. Канашлура сӳтсе-явма цех плановикĕ декабрьпе январь уйăхĕнчи плансене тултарни çинчен тунă доклада лартнă.

Доклад хыççăн рабочисем ĕçе чăрмантаракан тата производство планне тултарма чарса тăракан конкретлă нумай çитменлĕхсене кăтартса панă. Рабочисем планлас ĕç начар пыни çинчен, урăх цехсем детальсене тытса тăнă чухне вăхăтра сигнал паманни çинчен, технологи процесне пăсни çинчен, хатĕр детальсене хуçасăрла сыхласа усрани çинчен тата ыттисем çинчен те каланă.

Акă вара, докладпа пренисем хыççăн производствăллă канашлура çакăн пек решени йышăнаççĕ:

«Йышăннă: протоколра кăтартнă сĕнӳсене пăхса тухма Круглова, Герча, Штыкова кĕртсе комисси суйлас тата сĕнӳсене пурнăçа кĕртнине çитес производствăллă канашлура тĕрĕслес». **(Кулаççĕ).**

Паллах ĕнтĕ, нимĕнле сĕнӳсем те палăртса хатĕрлемен, мĕншĕн тесен тĕрĕслӳ вăхăтĕнче, январĕн 30-мĕшĕнче, комисси ĕçе те тытăнман пулнă.

Фабрикăсемпе заводсенчи, цехсенчи комитетсем тата профгруппоргсем производствăллă канашлусенче йышăннă сĕнӳсене пурнăçа кĕртнине тĕрĕслес ĕçре çине тăмаççĕ, çакна пула час-часах рабочисем производствăллă канашлусемпе сахалрах интересленме пуçлаççĕ.

Çак мĕнпур çитменлĕхсем пурри акă мĕнрен килет: фабзавкомсем производствăллă канашлусене начар ертсе пыраççĕ, профсоюзсен центральный комитечĕсем вара производствăллă канашлусем мĕнле ĕçлени çине çавăрăнса пăхмаççĕпе пĕрех. Профсоюзсен центральный комитечĕсен президиумĕсем производствăллă канашлусен ĕçĕ çинчен тăракан ыйтусене питех те сайра сӳтсе-яваççĕ тата ăна та мĕнле те пулин ытти ыйтусене сӳтсе-явнă май кăна тăваççĕ.

Профсоюзсен центральный комитечĕсем производствăллă канашлусен ĕçне çителĕксĕр ертсе пыни çинчен калакан пример вырăнне тинĕс транспортĕнчи рабочисен профсоюзĕн центральный комитет президиумне илсе кăтартма пулать.

ВКП(б) Центральный Комитечĕпе СССР Совнаркомĕ 1940 çулти июнĕн 22-мĕшĕнче «Тинĕс флотне эксплоатацилес ĕçе лайăхлатмалли организациллĕ мероприятисем çинчен» постановлени йышăннă май, тинĕс транспортĕнчи рабочисен профсоюзĕн центральный комитечĕ умне массăсене çак постановление пурнăçа кĕртес ĕç валли мобилизацилес тĕлĕшпе пысăк задачăсем тухса тăнă. Партипе Правительство йышăннă постановленипе тинĕс флочĕн ĕçĕнчи питех те пысăк çитменлĕхсене паллă тунă.

Çитменлĕхсен шутĕнче çаксене палăртса панă: аварисем нумай пулаççĕ, дисциплина начар, флотăн таварсем турттарас пултарулăхĕпе чылаях çителĕксĕр усă кураççĕ, суднăсем ĕçсĕр тăрса нумай иртереççĕ т. ыт. те.

Çакна калани те çителĕклĕ: типĕ груз турттаракан суднăсем пĕтĕм вăхăтăн виçĕ пайĕнчен икĕ пайне портсенче тавар пушатса тата тиесе иртереççĕ, вăхăтăн виçĕ пайĕнчен пĕр пайĕ хушшинче кăна ишсе çӳреççĕ.

Моряксен, портсенчи рабочисен пĕтĕм массине тинĕс флочĕн ĕçне лайăхлатассишĕн, простойсене чакарассишĕн тата ытти ĕçсемшĕн кĕрешме мобилизацилесси—профсоюз центральный комитечĕн чи кирлĕ обязанноçĕ пулса тăни уççăнах курăнать ĕнтĕ. Çапла тăвас тесен, ВКП(б) Центральный Комитечĕпе СССР Совнаркомĕ йышăннă постановленине пурнăçа кĕртессишĕн мĕнле кĕрешмеллин примерне профсоюз центральный комитечĕ хăй кăтартса пама тивĕçлĕ пулнă. Анчах та ВКП(б) Центральный Комитечĕпе СССР Союзĕн Совнаркомĕ тинĕс флочĕ çинчен йышăннă постановление сӳтсе-явма профсоюз центральный комитечĕ икĕ уйăх çурăран кăна вăхăт тупнă.

Çак постановление пленумра сӳтсе-явса, тинĕс транспортĕнчи рабочисен профсоюзĕн центральный комитечĕ çакна паллă тунă: суднăсем, сăмахран, Касптанкер суднисем ĕçсĕр тăрса иртерессе уйăхран уйăха ӳссе пырать.

Профсоюз центральный комитечĕ çак фактсенчен кирлĕ выводсем тума тивĕçлĕ пулнă. Профсоюзăн вырăнти организацийĕсене конкретлă пулăшу памалла пулнă. Анчах та, профсоюз центральный комитечĕн работникĕсем вырăнсене час-часах тухса çӳренĕ пулсан та, профсоюзăн центральный комитечĕ тинĕс флотĕнчи простойсене, аварисене тата ытти çитменлĕхсене пĕтерес ĕçре суднăсен комитечĕсене çав пулăшăва паман. Производствăллă канашлусен ĕçне йĕркелесе ярас тĕлĕшпе профсоюзăн вырăнсенчи организацийĕсене уйрăмах çителĕксĕр пулăшнă. Çакăншăн ĕнтĕ профсоюз центральный комитечĕн президиумĕ тата, пуринчен малтан, профсоюз центральный комитечĕн председателĕ М. Е. Жданов юлташ айăплă. Производствăллă канашлусен ĕçне йĕркелесе яма çителĕксĕр пулăшни профсоюз центральный комитечĕн президиумĕ профсоюзăн Мурманскпа Астрахань райкомĕсен тата Çурçĕр Баскомморăн доклачĕсем тăрăх 1941 çулти январĕн 8-мĕшĕнче йышăннă постановленирен курăнать. Профсоюз центральный комитечĕн президиумĕ çав решенире çапла паллă тунă: «моряксен профсоюзĕн центральный комитечĕн III пленумĕ йышăннă решенине, производствăллă канашлусене лайăх пахалăхпа хатĕрлесе иртерес енĕпе илсен, профсоюз организацийĕсем пурнăçа кĕртмен».

Профсоюзăн центральный комитечĕ производствăллă канашлусене лайăх пахалăхпа хатĕрлесси çинчен йышăннă пĕтĕмĕшле решенипе конкретлă кăтартусене—аварисене хирĕç тата суднăсемпе портсем çителĕксĕр ĕçленине хирĕç мĕнле кĕрешмелли çинчен калакан кăтартусене улăштарма хăтланнă.

Простойсемпе аварисене хирĕç кĕрешес ĕçре мĕн тумалли çинчен конкретлă кăтартусем парас вырăнне, профсоюзăн центральный комитечĕ мĕнпур профорганизацисене çапла тума хушать: пĕрремĕшĕнчен, моряксен профсоюзĕн центральный комитечĕн III пленумĕ йышăннă решенисене **вĕçне çитиех** (?) пурнăçа кĕртмелле;

иккĕмĕшĕнчен, производствăллă канашлусем тăтăшах ĕçлемелле тумалла;

виççĕмĕшĕнчен, протоколсем çырса йĕркелес ĕç техникине йĕркелесе ямалла тата кашни цехра, бригадăра, групăра производствăллă канашлун яланлăх секретарьне суйламалла.

Тинĕс транспортĕнчи рабочисен профсоюзĕн центральный комитечĕн президиумĕ йышăннă çакăн пек решени акă мĕн çинчен калать: вăл чăн пурнăçран уйрăлса кайнă тата, профсоюзăн вырăнти органĕсен конкретлă ĕçне пĕлмесĕр, производствăллă канашлусене ертсе пырас тĕлĕшпе профсоюзăн вырăнсенчи организацийĕсене пулăшман пĕтĕмĕшле постановленисем кăна кăларса ларать.

Партипе Правительство тинĕс флочĕн ĕçĕ çинчен йышăннă постановленине тата партин Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ йышăннă решенисене пурнăçа кĕртессишĕн профсоюзăн центральный комитечĕ чăнласах кĕрешме шухăшлать пулсан, унăн пуринчен малтан çакна тăвас пулать: хутăн асамлă вăйĕ çине шанма пăрахас пулать, социализмлă ăмăрту никĕсĕ çинче, производствăллă канашлусен ĕçне лайăхлатнă никĕс çинче тата профсоюз аллинчи ытти средствăсем пулăшнипе анлă массăсене мобилизацилес ĕçе тытăнас пулать. Çапла тусан кăна, тинĕс транспортĕнчи рабочисен профсоюзĕн организацийĕсем тинĕс флочĕн ĕçне лайăхлатас ĕçе активлăн хутшăнма пултарĕç.

Производствăллă канашлусен ĕçне лайăхлатас тесен, вĕсен рольне партин XVIII конференцийĕ йышăннă решенисенчен тухса тăракан требованисемпе пĕр висене çити хăпартас тесен мĕн тумалла-ха?

Партин XVIII конференцийĕ кашни завод, фабрика, шахта, чугунçул умне çакăн пек задача лартрĕ: пĕртан тата штурмовщинăсăр, планлă йĕркепе, график тăрăх ĕçлесе пымалла. Çакă вăл ĕçе лайăх организацилеме хушать. График тăрăх ĕçленĕ чухне цехсемпе агрегатсем, уйрăм рабочисем хушшинчи ĕçре килĕшӳллĕ çыхăну пулмалла. Эпир предприятисенче час-часах халĕ те-ха çакнашкал положени куратпăр: ĕç вырăнĕ патне материалсене, детальсене, кирлĕ инструментсене вăхăтра илсе пымаççĕ. График тăрăх ĕçленĕ чухне çакнашкал положение тӳссе тăма çук.

Çаксем пурте ĕнтĕ ĕçе организацилессине лайăхлатассишĕн пыракан кĕрешӳре профорганизацисем умне çĕнĕ требованисем кăларса тăратаççĕ.

Çак ыйтусене татса парас ĕçе хутшăнас тесе, центральный комитетсем, облаçсенчи тата фабрикăсемпе заводсенчи комитетсем производствăллă канашлусен ĕçне лайăхлатма, пĕр-пĕрин производствăллă опычĕпе паллашас тата рабочисен, стахановецсен, инженерно-технически работниксен творчествăллă пуçарулăхне вăйлатас ĕçре, производствăри çитменлĕхсем пирки критикăпа самокритикăна сарса пырас ĕçре производствăллă канашлусемпе пур енчен те усă курмалла.

Ĕçе тата производствăна организацилене çĕрте профсоюз организацийĕсем нумайрах пуçарулăх кăтартни кирлĕ. Производствăллă канашлусене тăтăшах пухмалла тата вĕсенче производствăн конкретлă ыйтăвĕсене—график тăрăх ĕçлесси çинчен, оборудованипе пĕтĕмĕшпех усă курасси çинчен, инструмента, материалсене, топливăна тата электроэнергине тирпейлĕ хуçа пек расходласси çинчен, приспособленисене ĕçе кĕртесси çинчен, простойсемпе аварисем çинчен, брак çинчен, комплектлă мар продукци кăларни çинчен тата ытти ĕçсем çинчен тăракан ыйтусене сӳтсе-явмалла тăвас пулать.

Профсоюз организацийĕсем производствăри кăлтăксене пĕтерессишĕн татăклăрах кĕрешни, вĕсене пĕтерес ĕçре ытларах çине тăрса тăрăшни кирлĕ. Çакна асра тытас пулать: хăшпĕр чухне агрегат, станок е уйрăм рабочи чи кĕске вăхăт хушши кăна ĕçлемесĕр тăрса иртерни те пĕтĕм цехăн планлă ĕçне тата предприятин планлă ĕçне те пăсса яма пултарать.

Порфсоюз организацийĕсен пĕтĕм заводри, участокри, группăри производствăллă канашлăвĕсене иртернипе пĕрлех профессисем тăрăх та производствăллă канашлусем туса иртерессине практикăна кĕртмелле. Çакă, паллах, рабочисем, уйрăмăнах ертсе пыракан профессисенчи рабочисем производствăллă канашлусемпе интересленессине ӳстерет, ĕçе тата производствăна организацилессине лайăхлатас ыйтусене тĕплĕнтерех сӳтсе-явма май парать.

Фабрикăсемпе заводсенчи тата цехсенчи комитетсем предприятисен директорĕсем умне çирĕпрех требованисем лартма тивĕç тата çакна пурнăçа кĕртмелле тумалла: производствăллă канашлура йышăннă тата ĕçе лайăхлатма пулăшакан, ĕç тухăçлăхне ӳстерме çĕнĕ резервсене уçса палăртакан кашни сĕнӳ производствăра усă курмалла пултăр.

Çавăн пекех производствăллă канашлусен ĕçĕнчи плансăрлăха пĕтермелле, мĕншĕн тесен плансăрлăх производствăллă канашлусене тăтăшах иртерме чăрмантаракан тĕп сăлтавсенчен пĕри пулса тăрать.

Производствăллă канашлусен ĕçĕ çинчен профсоюзсен центральный комитечĕсен президиумĕсенче докладсем лартса итлесе сӳтсе-явассине практикăна кĕртмелле, ĕçĕн лайăх тĕслĕхĕсене ытти предприятисене сармалла пултăр.

Производствăллă канашлусенче производствăллă плансене тултарса пыни çинчен хуçалăх руководителĕсен пĕтĕмĕшле доклачĕсене кăна итлес практикăна пăрахăçа кăлармалла. Производствăллă канашлусенче, правило пекех, ĕçе тата производствăна организацилессин конкретлă ыйтăвĕсене сӳтсе-явни кирлĕ.

Центрти, облаçсенчи тата фабрикăсемпе заводсенчи комитетсен çакна пурнăçа кĕртмелле: производствăллă канашлусем хăйсен задачисене—«...массăсене вăратмалла, пирĕн çитменлĕхсене уçса палăртмалла тата пирĕн строительствăна лайăхлатмалли çулйĕрсене палăртмалла» **(И. Сталин)**, текен задачисене чăннипех пурнăçа кĕртчĕр.

* * *

Юлташсем! Парти предприятисемпе чугунçулсем çинче тасалăхпа йĕркелĕх туса хурас ыйтăва чи çӳлĕ пусăма çĕклерĕ тата производствăра тасалăхпа культурлăха тытса тăрас задачăна çийĕнчех пурнăçа кĕртмелле тума хушрĕ.

Предприятисенчи тасамарлăхпа культурăсăрлăх çинчен пичетре нумай çырчĕç, çавăнпа та мĕнле те пулин фактсене илсе кăтартма мана кирлех те мар.

Анчах та, çакна палăртас пулать: профсоюз организацийĕсенчен нумайăшĕсем элементарлă йĕркелĕхпе тасалăх тăвас тĕлĕшпе предприятисен директорĕсенчен çирĕппĕн ыйтмаççĕ.

Хăшпĕр профсоюз организацийĕсем йĕркелĕхпе тасалăх туса хунă май бригадăсем, комиссисем, обществăллă смотрсем, походсем тата ыт. те организацилесе нимĕн усăсăр шавлама та хатĕр.

Профсоюз организацийĕсен тасалăхпа элементарлă йĕркелĕхе çийĕнчех туса хуртарассишĕн тата тасалăхпа элементарлă йĕркелĕхе тытса тăмалла тутарассишĕн тăрăшмалла, социализмлă кашни предприяти тасалăхпа йĕркелĕх тĕлĕшĕнчен пример кăтартакан пултăр, вăл рабочие тасамарлăхпа культурăсăрлăх çине йĕрĕнсе пăхас туйăмпа воспитани парса вĕрентĕр. Профсоюз организацийĕсен машинăсене, станоксене, инструмента тасалăхра тытса тăрассишĕн рабочисене хăйсен профессиллĕ юрату туйăмĕпе тата социализмлă харпăрлăхшăн ответлă пулас туйăмпа воспитани парса вĕрентмелле.

Рабочисене çакна ăнлантарса парас пулать: предприятире элементарлă йĕркелĕхпе тасалăх тытса тăни промышленноçпа транспорта малалла ӳстерсе пырас, ĕç дисциплинине çирĕплетес тĕлĕшпе калама çук пысăк вырăн йышăнса тăрать.

Ĕç дисциплинине çирĕплетесси государствăн кирлĕрен те кирлĕ задачи пулса тăрать.

Паллах ĕнтĕ, СССР Верховный Совечĕн Президиумĕ 1940 çулти июнĕн 26-мĕшĕнче Указ кăларнă хыççăн ĕç дисциплини çирĕпленчĕ, прогулсем хыттăн чакрĕç. Анчах та ĕç дисциплинине пăсассине тата прогулсем тăвассине халĕ те пĕтерсе çитермен-ха, кун пирки те тавлашмалли çук.

«Парти организацийĕсем, профсоюзсем, промышленноçпа транспортри работниксем, — тесе кăтартса панă партин XVIII конференцийĕ, — промышленноçпа транспортра ĕç дисциплинине çирĕплетес тĕлĕшпе ывăнма пĕлмесĕр ĕçлемелле, вĕсен çакна асра тытас пулать: ĕç вăйĕ улшăнса тăрассипе тата прогулсемпе кĕрешес задача кĕске вăхăтлă кампани пулса тăмасть, вăл массăсем хушшинче куллен-кун ĕçлеме ыйтать».

Профсоюз организацийĕсен хăйсен массăсем хушшинче мĕнпур ĕçĕпе прогулсене пăлтах пĕтермелле тумалла.

* * *

Ĕçукçи енĕпе партин Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ çакăн пек задача лартрĕ — лайăх ĕçлекенсене материальнă хавхалантарса пырас принципа, рабочисене ĕçшĕн сдельнă тӳлемелле, ертсе пыракан работниксене ĕçшĕн премиальнăй система йĕркипе тӳлемелле тата квалификациллĕ ĕçе квалификацисĕр ĕçпе танлаштарсан ытларах тӳлемелле тăвакан принципа çирĕппĕн тата вĕçне çитиех пурнăçа кĕртсе пымалла.

Ĕçукçи енĕпе уравниловкăн çĕрĕк практикине тĕппипех пĕтермелле тата çакна тума тăрăшмалла: сдельщинăпа премиальнăй система ĕç тухăçлăхне ӳстерес çĕрте, апла пулсан, пĕтĕм халăх хуçалăхне вăйлатса пырас тĕлĕшпе тата ытларах кирлĕрен те кирлĕ никĕс пулса тăччăр.

Партин XVIII конференцийĕн çак кăтартăвĕсем профсоюз организацийĕсене ĕçукçи енĕпе хăйсен ĕçне лайăхлатма, çитменлĕхсене пĕтерме хушаççĕ.

Профсоюз работникĕсен рабочисене ĕçукçи мĕнле тӳленине, вĕсем ĕç нормисене мĕнле тултарса пынине пĕлмелле. Кунта тата ĕçукçине промышленноçри, транспортри е предприятири вăтам показательсем тăрăх кăна мар, тата рабочисен ĕçукçи шайĕ профессисемпе разрядсем тăрăх мĕнле пулнине те пĕлмелле.

Профсоюз работникĕсен ĕçукçи ыйтăвĕсене чăнласа вĕренмелле, ĕçукçи шутласа парас техникăна пĕлмелле, тарифлă ставкăсене, сеткăсене тата ыт. те пĕлмелле.

Анчах профсоюз организацийĕсемпе профсоюз работникĕсенчен нумайăшĕсем ĕçукçи ыйтăвĕсем çине çителĕклĕ çавăрăнса пăхмаççĕ.

Илер, сăмахран, вăтам машиностроенири рабочисен профсоюзĕн центральный комитетнех. Профсоюз центральный комитечĕ вăтам машиностроени предприятийĕсенче рабочисен ĕçне тĕрĕс тӳлессишĕн, урăхла каласан, ĕç хисепĕпе пахалăхне кура тӳлессишĕн кĕрешет-и-ха, профсоюз центральный комитечĕ ĕçукçи тĕлĕшĕнчи уравниловкăна хирĕç кĕрешет-и-ха? Фактсене илсе пăхăпăр. Мускаври «Компрессор» заводра уйрăм токарьсен пĕр кунхи ĕçукçийĕ çак çулти январьте çакăн пек пулнă: IV-мĕш разрядри токарьсен 9 тенкĕ те 60 пус, III-мĕш разрядри токарьсен —13 тенкĕ те 85 пус, II-мĕш разрядри токарьсен вара 21 тенкĕ те 40 пус.

Çапла пулса тухать: токарĕн квалификацийĕ мĕн чухлĕ пĕчĕкрех, унăн ĕçукçийĕ çавăн чухлĕ пысăкрах.

Мускаври йывăç каскалакан станоксем тăвакан заводра VII-мĕш разрядри токарь январь уйăхĕнче 763 тенкĕ ĕçлесе илнĕ, IV-мĕш разрядри электромонтер вара — 1.057 тенкĕ ĕçлесе илнĕ.

Ивановăри пиравăр машиностроенийĕн заводĕнче II-мĕш разрядри токарь январь уйăхĕнче 576 тенкĕ ĕçлесе илнĕ, V-мĕш разрядри токарь вара —409 тенкĕ.

Вăтам машиностроенири рабочисен профсоюзĕн центральный комитечĕн работникĕсем çав заводсенче пулнă, анчах çӳлте асăннă фактсене курман. Вăтам машиностроенири рабочисен профсоюзĕн центральный комитечĕн работникĕсем енчен ĕçукçи ыйтăвĕсем çине çакнашкал пăхни ăнсăртран пулакан япала мар. Ун пек вывода çак фактран та тума пулать.

Профсоюз центральный комитечĕн президиум членĕ Лобачев юлташ, çак çулти март уйăхĕччен ĕçукçи отделĕн заведующийĕ пулнăскер, массăллă производствăллă ĕçе тĕрĕслеме Сумы хулинчи М. В. Фрунзе ячĕпе тăракан завода кайса килнĕ. Анчах, социализмлă ăмăрту мĕнле тăнине, стахановла движени мĕнле аталанса пынине, производствăллă канашлусен ĕçне тĕрĕсленĕ пулсан, ĕçукçи ыйтăвĕсем вара аякра тăрса юлнă.

Çакăн хыççăн профсоюз центральный комитечĕн работникĕсем заводсене кайсан ĕçукçи тӳлес йĕркене пăснисене «асăрхаманнинчен» тĕлĕнмелле-и-ха вара. Вăтам машиностроенири рабочисен профсоюзĕн центральный комитечĕн работникĕсем ĕçукçи ыйтăвĕсем çине çавăн пек пăхнинчен çакăншăн та тата тĕлĕнмелли çук: профсоюзăн çак центральный комитечĕн обслуживанийĕнче тăракан рабочисемпе служащисем ĕçлекен заводсенче уравниловкăн çĕрĕк практики хыттăн сарăлнă. Профсоюз центральный комитечĕн президиумĕн тивĕçлĕ выводсем туса, ĕçукçи ыйтăвĕсем мĕнпур профсоюз организацийĕсен ĕçĕнче чи пысăк вырăн йышăнса тăнине ăнланса илес пулать.

Анчах, шел пулсан та, профсоюзсен центральный комитечĕсенчен ĕçукçи ыйтăвĕсем çине формально-бюрократла пăхакан центральный комитетсем те пур-ха.

Пример вырăнне Кăнтăрти автомобиль транспортĕнчи рабочисен профсоюзĕн центральный комитетне илсе кăтартмалла.

Çак профсоюзăн центральный комитечĕ 1941 çулти январь уйăхĕнче облаçсенчи, крайсенчи тата республикăсенчи мĕнпур комитетсем патне «ĕçукçи фондне расходланине контроллемелли тата анализ тумалли йĕрке çинчен» инструкци ярса панă.

Шутпала, профсоюз центральный комитечĕ лайăх ĕç тума шутланă темелле.

Калас пулать, профсоюз центральный комитечĕн ырă шухăшĕсем инструкципе пĕрле янă çырура та курăнаççĕ, çырура вăл союзăн крайсенчи тата республикăсенчи комитечĕсем ĕçукçи фондне расходланине контроллесси çине тата уйрăм категорисемпе группăсенчи рабочисемпе служащисен ĕçукçине тĕрĕс соотношенипе тăвасси çине питех те çителĕксĕр çавăрăнса пăхни çинчен çырать. Профсоюз центральный комитечĕ çырура профсоюз организацийĕсене ĕçукçине тĕрĕс шутласа панине тĕрĕслеме, тариф дисциплинине пурнăçа кĕртсе пынине сăнаса тăма, ĕçукçи сумне тĕрлĕрен укçа хушса панине тата ыт. те хирĕç кĕрешме хушать.

Çакнашкал ĕнтĕ çак ыйтун тулашри енĕ.

Анчах та, ярса панă инструкцие лайăххăн пăхса тухсан, çакна палăртма тивет: вăл бюрократла аппаланса ларни кăна. Çакна кăтартса пани те çителеклĕ: инструкци талккăшĕ пичетленĕ 21 страницăран тăрать, унта 5 раздел, 55 пункт, 1[illegible]4 подпункт тата 21 формула. **(Кулаççĕ).**

Пĕтĕм инструкцие, унăн мĕнпур пункчĕсемпе, подпункчĕсемпе тата формулисемпе вуласа пама май та çук тата кирлĕ те мар. Вăл мĕнле инструкци пулса тăнине, вăл ĕçлеме мĕнле вĕрентнине пĕлес тесен, инструкцири пунктсенчен пĕрин çинче чарăнса тăни те çителĕклĕ.

Акă, сăмахран, инструкцин 34-мĕш пункчĕ мĕн çинчен калать: «Ĕçукçи фондне планпа пăхнинчен ытлашши расходланине, ĕç тухăçлăхĕ относительно чакнипе пулнăскерне, çакăн пек расчетпа пĕлмелле:

а) чăннипе пурнăçланнă производствăллă программăна, тенкĕсемпе, пĕр рабочи план тăрăх мĕнчухлĕ ĕçлесе кăларни çине пайламалла;

б) рабочисен шучĕ списокра вăтамран мĕнчухлĕ пулнинчен пĕрремĕш действин результачĕ кăтăлать **(кулаççĕ)**;

в) рабочисен план тăрăх çирĕплетнĕ уйăхри вăтам ĕçукçине отчетлă тапхăрти уйăхсен шучĕ тата иккĕмĕш действин результачĕ çине хутламалла». **(Кулаççĕ).**

Çапла ĕнтĕ, пĕтĕм инструкци, пĕр действин результачĕсене тепринчен кăларма е хутлама сĕнекенскер, çавăн пек е çавăн евĕрлĕ пунктсенчен тăрать.

(Вырăнтан сасă: Вăл автора преми панă-и?).

Паллă мар, преми панă-и е паман, анчах ун пек авторшăн лайăх преми — инструкцисем çырмалла мар, текен калаç пулса тăрать. Ку вăл авторшăн та, уйрăмăнах, профсоюз организацийĕсемшĕн лайăхрах.

Çапах та Кăнтăрти автомобиль транспортĕнчи рабочисен профсоюзĕн центральный комитечĕ çавăн пек инструкцие мĕншĕн ярса панă-ха? Çакăн пирки кăна: профсоюз центральный комитечĕн руководителĕсем çакăн пек кирлĕрен те кирлĕ ыйту çине — ĕçукçи ыйтăвĕ çине чăнласа пăхман. Союзăн центральный комитечĕн руководителĕсем: инструкци вырăнсенчи организацисене чĕрĕ, конкретлă пулăшу пани вырăнне пулса тăрать, тесе шутланă пулмалла. Ку паллах, тĕрĕс мар. Инструкцисем мар, чĕрĕ, конкретлă пулăшу, ĕçукçи мĕнле тăнине пĕлни, çав енĕпе тăракан задачăсене ăнланса илни тăрăх паракан пулăшу кирлĕ.

Партин Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ ĕçукçи тĕлĕшĕнчи уравниловкăн çĕрĕк практикине тĕппипех пĕтерессе çинчен лартнă задача ĕç нормированийĕнче йĕркелĕх туса хума ыйтать.

Ĕç нормированийĕнчи чи пысăк çитменлĕх опытлă-статистикăллă текен ĕç нормисем нумаййи пулса тăрать. Опытлă-статистикăллă ĕç нормисем ĕç нормированине тĕрĕс организацилеменнин результачĕ пулса тăрать, хăшпĕр чухне ĕç нормисене куçпа пăхнипе чуххăмăн кăна, оборудованипе усă курмалли чăн-чăн майсене шута илмесĕрех тăваççĕ.

Ку вăл предприятисенче усăллă тата усăллă мар текен ĕç нормисем пуласси патне илсе пырать.

Усăллă ĕç нормисен шутне опытлă-статистикăллă ĕç нормисене, нумайĕшĕ кивелсе кайнăскерсене тата рабочисем çăмăллăнах тултараканскерсене, кĕртеççĕ.

Техникăллă ĕç нормисене оборудованин мощноçĕпе туллин усă курас шутпа тунă вĕт-ха тата вĕсене тултарасси рабочирен техникăна ытларах вĕренсе алла илме ыйтать.

Çавăнпа та хăшпĕр чухне çапла пулса тăрать: техникăллă нормăсем тăрăх ĕçлекен квалификациллĕ рабочи опытлă-статистикăллă нормăсем тăрăх ĕçлекен квалификацисĕр рабочирен сахал ĕçлесе илет.

Опытлă-статистикăллă нормăсем промышленноçăн мĕнпур отраслисенче мĕнле пысăккăн сарăлни çакăн пек даннăйсенчен те курăнать.

Хими промышленноçĕн завочĕсенче опытлă-статистикăллă нормăсем 73 проц., электропромышленноçăн завочĕсенче — 60 процента яхăн, ялхуçалăх машиностроенийĕн завочĕсенче — 70 процент шутланаççĕ тата ыт. те.

Опытлă-статистикăллă ĕç нормисем пысăк вырăн йышăнса тăнă чухне ĕçукçи тĕлĕшĕнчи уравниловкăна тĕппипех пĕтерессе çинчен калаçмалли те çук. Çавăнпа та профсоюз организацийĕсен опытлă-статистикăллă ĕç нормисем вырăнне техникăллă нормăсем тумалла.

Çавăн пекех кивелсе çитнĕ ĕç нормисем нумайăшне, организациллĕ-техникăллă мероприятисене туса иртернĕ ĕçсенче çĕнĕ нормăсене вăхăтра туманнине те ĕç нормированийĕнчи çитменлĕх пулса тăрать, тесе йышăнас пулать.

Çакă вăл промышленноçăн чылай отраслисем ĕç нормисене иртерсе тултарнинчен курăнать.

Сăмахран, Главтрансмаш завочĕсем тăрăх сдельнă ĕçлекенсен пĕтĕм хисепĕнчен 29.100 çынран 19.960 рабочи ĕç нормисене 120 процент ытла тултараççĕ.

Шлифовальнăй станоксем тăвакан заводра 1941 çулти февральте ĕç нормисене вăтамран 175 процент, çав заводăн инструментальнăй цехĕнче 185 процент, сборочнăй цехра — 197 процент тултарнă.

Ĕç нормисене пысăккăн иртерсе тултарни промышленноçăн ытти отраслисен предприятийĕсенче те пур, сăмахран, çăмăл промышленноçăн отраслисенче.

Юлашки 3-мĕш страницăра.

Н.М. Шверник юлташ доклачĕн вĕçĕ

Анчах, кивелсе çитнĕ ĕç нормисене çĕнĕрен пăхса тухмаççĕ.

Март уйăхĕччен хозяйственниксем кивелсе çитнĕ ĕç нормисене çĕнĕрен пăхса тухма тытăнман. Профсоюз организацийĕсем те кивелсе çитнĕ ĕç нормисене çĕнĕрен пăхса тухасси çине нимĕн те çаврăнса пăхман. Профсоюзсен центральный комитечĕсенчен нумайĕшĕсем: организациллĕ-техникăллă мероприятисене ирттернĕ май кивелсе çитнĕ ĕç нормисене çĕнĕрен пăхса тухасси хозяйственниксен ĕçĕ кăна пулса тăрать, тесе шутлаççĕ пулмалла.

Ку, паллах, тĕрĕс мар. Профсоюзсен центральный комитечĕсен, фабрикăсемпе заводсенчи комитетсен çакна ăнланса илмелле: кивелсе çитнĕ ĕç нормисене пăхса тухасси, çавăн пекех организациллĕ-техникăллă мероприятисене ирттернĕ ĕçсенче çĕнĕ ĕç нормисем тăвасси — ĕç тухăçне ӳстерес енĕпе 1941 çулти плана тултарассишĕн кĕрешнĕ çĕрте, ĕçшĕн тӳленĕ çĕрте уравниловкăна пĕтерес тĕлĕшпе чи кирлĕ мероприятисенчен пĕри пулса тăрать.

Фабрикăсемпе заводсенчи, цехсенчи комитетсемпе профгруппоргсем çак ĕçĕн айккинче тăма пултараймаççĕ, вĕсем кивелсе çитнĕ ĕç нормисене çĕнĕрен пăхса тухнине, организациллĕ-техникăллă мероприятисене ирттернĕ ĕçсенче çĕнĕ ĕç нормисене вăхăтра тунине контроллесе тăма тивĕçлĕ.

Кивелсе çитнĕ ĕç нормисене çĕнĕрен пăхса тухнă май мастер çинчен темиçе сăмах калас пулать. Мастера пысăк правăсем панă. Анчах пур мастерсем те хăйсене панă правăсемпе усă курмаççĕ-ха, сăмахран, вĕсем кивелсе çитнĕ ĕç нормисене çĕнĕрен пăхса тухмаççĕ тата организациллĕ-техникăллă мероприятисене ирттернĕ ĕçсенче çĕнĕ ĕç нормисене тумаççĕ.

Мастерсем мĕнле те пулин уйрăм кăтартусем парасса е ĕç нормисене пĕтĕмĕшлĕн пăхса тухасса кĕтеççĕ пулмалла.

Мастерсен çавăн пек позицийĕ тĕрĕс мар. Кивелсе çитнĕ ĕç нормисем палăрсан тата организациллĕ-техникăллă мероприятисене туса ирттернĕ пулсан, мастерсен çĕнĕ ĕç нормисем туса ĕçе кĕртмелле.

Профсоюз организацийĕсем çак ĕçе туса ирттерекен мастерсене пур енчен те пулăшма тивĕçлĕ.

Кунпа пĕрлех профсоюз организацийĕсен кивелсе çитнĕ ĕç нормисене мĕншĕн çĕнĕрен пăхса тухма кирли çинчен, кивелсе çитнĕ ĕç нормисене çĕнĕрен пăхса тухни ĕç тухăçне, апла пулсан, пĕтĕм халăх хуçалăхне хăпартас тĕлĕшпе мĕнле пысăк вырăн йышăнса тăни çинчен рабочисене ăнлантарса памалла.

Ĕç тухăçне хăпартас çĕрте рабочисене ĕçшĕн сдельнăй система тăрăх тӳлени пысăк вырăн йышăнса тăрать.

Çавăнпа та профсоюз организацийĕсен ĕçшĕн сдельнă тӳлессине пур ĕçсенче те пурнăçа кĕртмелле тумалла.

Анчах ĕçшĕн сдельнăй система тăрăх тӳлес ĕçре пăсса ĕçленисем те сахал мар пур.

Чылай предприятисенче ĕçĕн нормальнăй условийĕсенчен пăрăннисем текенскерсемшĕн тĕрлĕрен хушса тӳлес практика халĕ те анлăн сарăлнă-ха.

Çавăн пек тӳлевсен чăн-чăн сăлтавĕ производствăн технологи процесне пăсни тата хăшпĕр хозяйственниксем уйрăм группăсенчи рабочисен ĕçукçине ыттисене çитерме хăтланни пулса тăрать.

Мускаври инструментальнăй заводра Абрамочкин шлифовщика 1941 çулти январьте 438 тенкĕ ĕçукçи çумне çакăн чухлĕ хушса тӳленĕ: станок юсавсăрришĕн 78 тенкĕ тата резецăн заменителĕшĕн 74 тенкĕ.

17—17 бис шахтăра участок начальникĕ Цымбалюк, простойсене тата рабочисене тĕп ĕçрен ытти ĕçсене куçарнине пытарас шутпа, замерсен кĕнекине юриех ӳстерсе янă цифрăсем çырса хунă. Сăмахран, Зайцев юлташ бригадинче штрексене 10 метр раскреплени тунă вырăнне — 39,5 метр, Козлов юлташ бригадинче 11 метр вырăнне — 38,5, Москальц юлташ бригадинче вара 5,5 метр вырăнне — 23,5 метр тунă тесе палăртнă. Çав туман ĕçсемшĕн 6.600 тенкĕ тӳленĕ.

Çакăн пек хушса тӳленисем государство укçи-тенкисене салатса пĕтерни çеç пулаççĕ тата лодырьсемпе ĕçсĕр çапкаланса çӳрекенсене хавхалантараççĕ.

Профсоюз организацийĕсем çав фактсен айккипе иртсе кайма пултараймаççĕ, вĕсене хирĕç кĕрешмелле тата айăплисене çирĕп ответ тыттармалла тумалла.

Ĕçукçи çумне хушса тӳлессине хирĕç кĕрешесси ĕçукçи йĕркине пăснисене пĕтермелли майсенчен пĕри, уравниловкăн çĕрĕк практикине хирĕç кĕрешни, пĕчĕк ĕç тухăçлăхĕ паракан рабочисен ĕçукçине искусственнăй майпа ӳстерессине пĕтермелли майсенчен пĕри пулса тăрать.

Пĕчĕк ĕç тухăçлăхĕ шăпах ĕнтĕ ĕç нормисене тултарман рабочисем кăна параççĕ.

Ĕç нормисене тултарса ĕçлемен рабочисемпе работницăсем предприятисенче нумай-ха.

Сăмахран, Коломнăри Куйбышев ячĕпе тăракан машиностроительнăй заводра декабрь уйăхĕнче сдельщиксенчен 15 проценчĕ ĕç нормисене тултарман, «Красный Профинтерн» заводра — 21 процент, Уралмашзаводра — 17 процент, çав заводăн 1-мĕш №-лĕ механически цехĕнче — 20 процент, 5-мĕш №-лĕ механически цехра — 29 процент.

Ĕç нормисене тултарман рабочисемпе работницăсем пиравăр промышленноçĕн предприятийĕсенче те йышлăн шутланаççĕ. Сăмахран, çăм промышленноçĕн предприятийĕсенчи 23,5 пин рабочи-сдельщиксенчен 4 пин çын, урăхла каласан, 16 процент, ĕç нормисене тултармаççĕ.

Профсоюз организацийĕсен рабочисемпе работницăсене вĕсен квалификацине ӳстерме тăтăшах пулăшмалла, ĕç нормине тултарман рабочисемпе работницăсене производство техникине, стахановла ĕç меточĕсене вĕренсе алла илме пулăшмалла.

Хăшпĕр профсоюз организацийĕсем ĕç нормисене тултарма чăрмантаракан сăлтавсене пĕтерме рабочисене пулăшмаççĕ кăна мар, тата çав сăлтавсене пĕтерес çĕрте рабочисене пулăшас вырăнне вĕсен законлă требованийĕсем çине тимсĕррĕн пăхаççĕ.

Сăмахран, «Советскуголь» тресчĕн 19-20-мĕш №-лĕ шахтăри крепильщик Юдин юлташ, пысăк ĕç тухăçлăхĕпе ĕçлеме ăна условисем туса паманни çинчен, ăна пĕр ĕçрен тепĕр ĕçе куçарни çинчен, — вăл çуршар смена хушши ĕçсĕр тăнă кунсем те пулнă,— шахта комитетне темиçе хутчен те пĕлтернĕ.

Анчах та унăн жалобисем ахалех тăрса юлнă.

Юдин юлташ Сталин юлташ патне çыру çырнă хыççăн кăна Донбасри çĕркăмрăк промышленноçĕнчи рабочисен профсоюзĕн центральный комитечĕ унăн жалобине вырăнта тĕрĕсленĕ, йĕркесĕрлĕхсене нумай тупса палăртнă. Юдин юлташ кăтартнă фактсем пурте тĕрĕс пулнă. Çав шахтăра Юдин юлташ кăна мар, тата ытти чылай рабочисем те ĕç нормисене тултарманни курăннă. Ĕç нормине вăтам хисеппе тултарни ноябрьте отбойщиксен — 76 процент, навалоотбойщиксен —72 процент, врубовăй машинăсен машинисчĕсен — 72 процент шутланнă. Кунтан ĕнтĕ шахта кăмрăк кăларас плана тăтăшах тултарса пыраймании лайăх курăнать.

Мĕнле иртсе кайма пултарнă-ха çак фактсен айккипе шахта комитечĕ? Профсоюз членĕсем хăйсем ăна ĕçе начар организациленĕ фактсене кăтартса панă, унран çине тăрса пулăшу памалла тунă. Шахта комитечĕ рабочисен сигналĕсем çине кăшт та пулин çавăрăнса пăхнă пулсан, Юдин юлташăн çурçул каялла панă пĕрремĕш заявленине тимлĕн пăхса тухнă пулсан, çапла тунипе вăл халăх хуçалăхне тата шахтерсене пысăк усă кӳнĕ пулĕччĕ. Шахтăра ĕçе организацилес çĕрти йĕркесĕрлĕхсене вăхăтра пĕтерни рабочисене ĕç нормисене тултарма тата ирттерсе тултарма май панă пулĕччĕ тата вĕсем малтан илнипе танлаштарсан, ытларах ĕçлесе илнĕ пулĕччĕç, шахтăна пĕтĕмĕшпе илсен, вăл çĕркăмрăк нумайтарах панă пулĕччĕ, çĕркăмрăк пирĕн промышленноçпа транспортшăн çăкăр пулса тăрать.

Шел, 19-20-мĕш номерлĕ шахта комитечĕ пек профсоюз организацийĕсем те сахал мар-ха, вĕсем бюрократла ĕçлеççĕ, рабочисем мĕн каланине итлемеççĕ тата рабочисене ĕç нормисене тултарма чăрмантаракан сăлтавсене пĕтерессишĕн кĕрешмеççĕ. Ĕçе тĕрĕс организацилессишĕн, ĕç нормисене тултарма тата ирттерсе тултарма рабочисене условисем туса парассишĕн тăрăшасси— цехсемпе заводсенчи комитетсен тӳрĕ обязанноçĕ пулса тăрать. Рабочисем ĕç нормисене тултармалла тата ирттерсе тултармалла тăвассишĕн тăрăшни ĕç тухăçне хăпартассишĕн, рабочисен ĕçукçине ӳстерессишĕн кĕрешниех пулса тăрать, çакăншăн профсоюз организацийĕсен пĕрмаях, куллен-кун тăрăшмалла.

* * *

Рабочисемпе служащисен сарлака массисене халăх хуçалăх планне пурнăçа кĕртессишĕн кĕрешĕве организацилес çĕрте профсоюзсен культурăллă-воспитаниллĕ ĕçĕ пысăк вырăн йышăнса тăрать.

Профсоюзсен культурăллă-воспитаниллĕ ĕçĕ чи малтанах рабочисемпе служащисен массисене ĕç çине социализмла пăхмалла тума воспитани парас енĕпе пулса пымалла, тесе большевикла парти пĕр хут кăна мар кăтартса панă.

Профсоюзсен мĕнпур клубĕсем, культура дворецĕсем тата хĕрлĕ кĕтессем партин çак кăтартăвĕсене пурнăçа кĕртсе пыраççĕ-и-ха? Нумай клубсем, культура çуртĕсемпе хĕрлĕ кĕтессем тĕлĕшпе çакна калама çук-ха.

Профсоюз организацийĕсен хăйсен ĕçне çывăх вăхăтрах лайăхлатмалла, чи пысăк çитменлĕхсенчен пĕрине — культура çуртĕсем, клубсем, хĕрлĕ кĕтессем ирттерекен мероприятисем производствăллă задачăсенчен уйăрăлса тăнине пĕтермелле. Культура дворецĕсем, клубсемпе хĕрлĕ кĕтессем хăйсен мĕнпур ĕçĕпе рабочисемпе служащисен массисене ĕç çине социализмла пăхас туйăмпа воспитани памалла, социализмлă ăмăртăва анлăн сарса яма тата стахановла движенине вăйлатма, продукци пахалăхне лайăхлатма пулăшмалла. Культура дворецĕсемпе клубсем стахановла ĕç меточĕсене сарас тĕлĕшпе, наукăпа техникăн çĕнĕ çитĕнĕвĕсем çинчен пропагандăлас, ĕç дисциплинине çирĕплетес ĕçре нумайĕшне тума пултараççĕ.

Культура дворецĕсемпе клубсен ĕç дисциплинине пăсакансем тата брак тăвакансем производствăна, апла пулсан, пĕтĕм халăх хуçалăхне мĕнле сиен кӳнине конкретлă примерсемпе кăтартмалла.

Профсоюзсен центральный комитечĕсен культурăллă-воспитаниллĕ ĕç çине ытларах çавăрăнса пăхмалла тата клубсене ташламалли вырăнсемпе пухусем пулмалли вырăнсем кăна туса хума памалла мар.

Профсоюзсен центральный комитечĕсен çакна пурнăçа кĕртмелле: культурăллă ĕç социализм строительствин интересĕсен служӗбинче пултăр.

* * *

Уйрăм профсоюз организацийĕсен, ĕç вăхăтĕнче пухусемпе канашлусем туса ирттерекен тата ĕç вăхăтĕнче рабочисене обществăллă ĕçсене тума хушса, вĕсене ĕçрен уйăракан профсоюз организацийĕсен тĕрĕс мар практики çинчен темиçе сăмах калас килет.

Уйрăм профсоюз организацийĕсен çак тĕрĕс мар практикине пĕтермелле тата мĕнпур профсоюз организацийĕсене предприятисемпе учрежденисенче ĕç вăхăтĕнче мĕнле те пулин пухусемпе канашлусем тума, ĕç вăхăтĕнче рабочисемпе служащисене чĕнсе илме тата кампанисем ирттерме хушма, обществăллă организацисем хушнă ĕçсене тума тесе тӳррĕмĕн ĕçленĕ çĕртен уйăрма чарас пулать.

Çапла тăвас пулать: предприятисемпе учрежденисенчи рабочисемпе служащисен обществăллă организацисем хушакан ĕçсене ĕç вăхăтĕнче мар, ĕçе пĕтернĕ хыççăн çеç тумалла.

* * *

Юлташсем! Докладра эпĕ пуринчен ытларах профсоюз организацийĕсен ĕçĕнчи çитменлĕхсем çинче чарăнса тăтăм. Анчах та çакă вăл профсоюз организацийĕсен ĕçре лайăх енсем çук тенине пĕртте пĕлтермест. Профсоюз организацийĕсем, пирĕн большевикла парти профсоюзсем çине хунă задачăсене пурнăçа кĕртес тĕлĕшпе хăйсен ĕçĕнче çитĕнӳсем сахал мар тунă.

Анчах, Ленинăн—Сталинăн аслă партийĕ тата Совет правительстви пирĕн социализмлă тăван çĕршыври рабочи класс, ĕççыннисем умне çакăн пек задача — промышленноçпа транспорта малалла çĕклесе пырас, халăх хуçалăхĕн 1941 çулти планне тултарас тата ирттерсе тултарас задача лартнă чухне, — пирĕн обязанность чи малтанах çакăнта пулать: çитменлĕхсене татăклăн уçса палăртса, профсоюз организацийĕсен ĕçне лайăхлатмалли çулйĕре палăртмалла.

ССР Союзĕн халăх хуçалăхне вăйлатмалли 1941 çулти плана тултарни пирĕн социализмлă тăван çĕршыва çĕнĕ çĕнтерӳсем тума, унăн экономикăпа оборона хăватне малалла вăйлатса пыма май парать. Профсоюз организацийĕсен халăх хуçалăхне вăйлатмалли 1941 çулти плана тултарма тата ирттерсе тултарма рабочисемпе служащисен сарлака массисене мобилизацилемелле, социализмлă ăмăртăва пур енчен те сарса пымалла тата стахановла движение вăйлатса пымалла.

Ленинăн — Сталинăн аслă партийĕн ялавĕ айĕнче, çулпуç тата учитель — Сталин юлташ ертсе пынипе пирĕн çĕршыври рабочи класс, ĕççыннисем коммунизм çĕнтерессишĕн кĕрешнĕ çĕрте 1941 çулта та çĕнĕрен чаплă çĕнтерӳсем тăвĕç.

(Тăвăллăн нумайччен алă çупаççĕ. Пурте ура çине тăраççĕ).

Профсоюз организацийĕсен 1941 çулти халăх хуçалăх планне тултарас тĕлĕшри ĕçĕ çинчен

(ВЦСПС XI пленумĕ Н. М. Шверник юлташ доклачĕ тăрăх йышăннă постановлени)

Совет Союзĕнчи рабочи класпа ĕççыннисем иртнĕ 1940 çулта социализм строительствинче çĕнĕ çитĕнӳсем турĕç, çав çитĕнӳсем Совет государствин экономикипе оборонин хăватне малалла тĕреклетсе пыма май пачĕç.

ССР Союзĕн халăх хуçалăхне вăйлатмалли 1941 çулти плана—ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ ырланă план промышленноçпа пĕтĕм халăх хуçалăхĕн тĕп отраçлисене—металлургие, машиностроенине, ялхуçалăхне, транспорта малалла ӳстерсе пырас тата, уйрăмăнах, чугун, хурçă, цветной металсен, çĕркăмрăк, нефть производствине малалла ӳстерсе пырас тата мĕнпур йышши машиностроенине мĕн май килнĕ таранах вăйлатса пырас задачăна—хуçалăхлă тĕп задача вырăнне шутлать.

ВЦСПС XI пленумĕ халăх хуçалăх планне пурнăçа кĕртес тĕлĕшпе профсоюз организацийĕсен ĕçĕнче кирлĕрен те кирлĕ задача пулса тăракани вăл—промышленноçпа транспорта малалла çĕклесе пырассишĕн, халăх хуçалăхне вăйлатмалли 1941 çулти плана тултарассишĕн тата ирттерсе тултарассишĕн рабочисен, инженерсен, техниксемпе служащисен сарлака массисене мобилизацилесси пулать, тесе шутлать.

Профсоюз организацийĕсен промышленноçпа транспорт ĕçĕнчи çитменлĕхсене, ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ уçса палăртнă çитменлĕхсене пĕтерес тĕлĕшпе активлăн ĕçлемелле.

Промышленноçпа транспорта малалла çĕклесе пырас тата халăх хуçалăхне малалла вăйлатса пырас задачăсем профсоюз организацисенчен çакна тума ыйтаççĕ: вĕсен хăйсен тимлĕхне ĕçе тата производствăна организацилес ыйтусем çине, ĕçукçи, социализмлă ăмăртăва организацилес ыйтусем енне татăклăнах çавăрмалла.

ВЦСПС пленумĕ çакна паллă тăвать: профсоюз организацийĕсем, уйрăмăнах, профсоюзсен центральный комитечĕсем хăйсен кулленхи ĕçĕнче промышленноçпа транспорт нушисемпе интересĕсем çине çителĕклĕ çавăрăнса пăхмаççĕ, предприятисене, шахтăсене, чугунçулсене план тăрăх ĕçлеттермелле тăвассишĕн тата вĕсем хăйсен производствăллă планĕсене йĕркеллĕ тата штурмовщинăсăр тултарса пымалла тăвассишĕн кирлĕ пек тăрăшмаççĕ.

Центрти, облаçсенчи тата фабрикăсемпе заводсенчи комитетсем социализмлă ăмăртупа стахановла движенине çителĕксĕр ертсе пыраççĕ тата, рабочисемпе служащисен творчествăллă пуçарулăхне парадлăн шавланипе улăштарса, бюрократла тĕрĕсмарлăхсем сахал мар тăваççĕ.

Профсоюз организацийĕсем производствăллă канашлусен ĕçне начар ертсе пыраççĕ. Производствăллă канашлусене тăтăшах ирттермеççĕ, вăл канашлусенче сӳтсе-явма производствăн конкретлă ыйтăвĕсене лартмаççĕ. Профсоюз организацийĕсенчен хăшпĕрисем рабочисемпе инженерно-технически работниксен производствăллă канашлусенче йышăннă сĕнĕвĕсене пурнăçа кĕртес тĕлĕшпе çине тăрса кĕрешмеççĕ.

Профсоюз организацийĕсенчен нумайĕшĕсем, уйрăмăнах, профсоюзсен центральный комитечĕсем ĕçе организацилес, ĕçукçине организацилес ыйтусемпе çителĕксĕр ĕçлеççĕ тата ĕçукçи парас йĕркене пăсса ĕçленисемпе ĕçукçи тĕлĕшĕнчи уравниловкăн çĕрĕк практикине тӳссе тăраççĕ.

Пленум профсоюз членĕсем хушшинче культурăллă-воспитаниллĕ ĕç çителĕксĕр тăнине тата вăл производствăллă задачăсенчен уйăрăлса кайнине паллă тăвать.

Пленум уйрăмăнах çакна паллă тăвать: рабочисем, инженерсемпе техниксем ĕçе тата производствăна лайăхлатас пирки паракан сĕнӳсем çине, çавăн пекех тата хуçасăрлăхпа йĕркесĕрлĕхсем çинчен вĕсем паракан сигналсем çине профсоюз органĕсем тимсĕррĕн, хăш чухне тата çиелтен, бюрократла пăхаççĕ.

Профсоюз организацийĕсем çакăнта асăннă тата ĕçри ытти çитменлĕхсене хăнăхса çитнĕ, вĕсене пĕтерес пирки мерăсем йышăнмаççĕ.

Профсоюзсен центральный комитечĕсем профсоюз организацийĕсен ĕçĕнчи çитменлĕхсене уçса палăртмаççĕ, фабрикăсемпе заводсенчи тата вырăнсенчи комитетсене начар ертсе пыраççĕ тата хăйсен ертсе пырас рольне ĕçе çиелтен тĕрĕсленипе тата çиелтен решенисем йышăннипе ирттерсе яраççĕ.

Профсоюз организацийĕсен ĕçне ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕн решенийĕсенчен тата халăх хуçалăхне вăйлатмалли 1941 çулти планран тухса тăракан требованисен çӳлĕшне çĕклес шутпа ВЦСПС XI пленумĕ çапла йышăнать:

1. Мĕнпур профсоюз организацийĕсене хăйсен ĕçĕнчи çитменлĕхсене пĕтерме, тимлĕхе ĕçе тата производствăна организацилес ыйтусем, ĕçукçи ыйтăвĕсем, социализмлă ăмăртăва организацилес ыйтусем енне çавăрма тата промышленноçпа транспорт ĕçĕнчи çитменлĕхсене, ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ уçса палăртнă çитменлĕхсене пĕтерес тĕлĕшпе активлăн кĕрешме хушас.

2. Пленум центрти, облаçсенчи, фабрикăсемпе заводсенчи тата вырăнсенчи комитетсене промышленноçпа транспорта малалла çĕклесе пыма, халăх хуçалăхне вăйлатмалли 1941 çулти плана тултарма тата ирттерсе тултарма рабочисемпе служащисен социализмлă ăмăртуне пур майпа та сарса пыма хушать.

Профсоюз организацийĕсен стахановла движение вăйлăн аталантарса пымалла, стахановецсен пуçарулăхне ĕç тухăçлăхне ӳстерес, предприяти, шахта, чугунçул умĕнче тăракан конкретлă задачăсене татса парас, производствăн кая юлса пыракан участокĕсене мала кăларас çулпа ямалла. Социализмлă ăмăртупа стахановла движение ертсе пырас ĕçре бюрократла пăсса ĕçленине, парадлăн шавланине çывăх вăхăтрах пĕтермелле.

Профсоюзсен центральный комитечĕсен социализмлă ăмăртăва организацилес тата стахановла движение вăйлатса пырас тĕлĕшпе фабрикăсемпе заводсенчи тата вырăнсенчи комитетсен ĕçне пĕтĕçтермелле тата фабрикăсемпе заводсенчи комитетсен ĕçĕнчи чи лайăх методсене мĕнпур профсоюз организацийĕсем хушшинче сармалла.

Профсоюзсен центральный комитечĕсен фабрикăсенчи, заводсенчи тата вырăнсенчи комитетсем социализмлă ăмăртун тата стахановла движени мĕнле сарăлса пынин результачĕсене кашни уйăхрах туса пымалла, çав ĕçри çитменлĕхсене уçса палăртса, вĕсене пĕтерме мерăсем йышăнмалла тăвас пулать.

3. Пленум центрти, облаçсенчи, фабрикăсемпе заводсенчи тата вырăнсенчи комитетсене производствăллă канашлусен ĕçне лайăхлатма, вăл канашлусемпе производствăри опытпа паллашма тата рабочисен, стахановецсен, инженерно-технически работниксен творчествăллă пуçарулăхне аталантарса пыма, производствăри çитменлĕхсене пĕтерес тĕлĕшпе критикăпа самокритикăна вăйлатса пыма пур майсемпе те усă курма хушать.

Центрти, облаçсенчи, фабрикăсенчи, заводсенчи тата вырăнсенчи комитетсен промышленноçпа транспорт предприятийĕсенче ĕçе организацилессине лайăхлатас тĕлĕшпе пуçарулăх ытларах кăтартмалла.

Профсоюз организацийĕсен производствăллă канашлусене тăтăшах туса ирттерессине пурнăçа кĕртмелле тата вĕсенче производствăн конкретлă ыйтăвĕсене: график тăрăх ĕçлесси çинчен, оборудованипе, станоксемпе, машинăсемпе туллин усă курасси çинчен, инструментсене, материалсене, топливăна тата электроэнергине хуçалăхла расходласси çинчен, ĕç тухăçлăхне хăпартма пулăшакан приспособленисем кĕртесси çинчен, простойсем тата аварисем çинчен, брак тата продукцие комплектлă мар кăларни тата ыт. çинчен те сӳтсе-явмалла.

Профсоюз организацийĕсем производствăри простойсемпе тата пĕчĕк йĕркесĕрлĕхсемпе татăклăн кĕрешмелле, вĕсене пĕтерме çине тăрса тăрăшма, рабочисене ĕçленĕ çĕре материалсене, детальсене тата инструмента вăхăтра парса тăмалла тума тивĕçлĕ.

Пленум профсоюз организацийĕсене, пĕтĕм заводри, цехсенчи, участоксенчи тата группăсенчи производствăллă канашлусене туса ирттернипе пĕрлех, тата производствăллă канашлусене профессисем тăрăх та туса ирттерме хушать.

Фабрикăсенчи, заводсенчи тата цехсенчи комитетсем çакна пурнăçа кĕртмелле тума тивĕçлĕ: производствăллă канашлура йышăннă кашни сĕнӳ — ĕçе лайăхлатма май паракан тата ĕç тухăçлăхне ӳстерме çĕнĕ резервсем уçса палăртакан сĕнӳ производствăра усă курмалла пултăр.

4. Центрти, облаçсенчи, фабрикăсемпе заводсенчи тата вырăнсенчи комитетсен ĕçукçи енĕпе лайăх ĕçлекенсене хавхалантарас, квалификациллĕ ĕçе квалификацисĕр ĕçрен ытларах тӳлес принципа çирĕппĕн пурнăçласа пымалла тăвас пулать.

Çав шутпа профсоюз организацийĕсен нормированнăй пур ĕçри рабочисене те ĕçшĕн сдельнăй йĕркепе тӳлессине тата предприятисен руководителĕсем валли премиальнăй система тăрăх тӳлемелле тăвассине пур майсемпе те сарса пымалла.

Пленум мĕнпур профсоюз организацийĕсене ĕçукçи тĕлĕшĕнчи уравниловкăн çĕрĕк практикине тĕппипех пĕтерме тата туман ĕçшĕн законсăр хушса тӳлессине хирĕç татăклăн кĕрешме хушать, мĕншĕн тесен çакă вăл государство средствисене çаратни пулса тăрать.

Фабрикăсенчи, заводсенчи тата цехсенчи комитетсен ĕçĕн кивелнĕ нормисене çĕнĕрен пăхса тухнине, организациллĕ-техникăллă мероприятисене туса ирттернĕ ĕçсенче çĕнĕ нормăсене вăхăтра пурнăçа кĕртнине контроль тумалла тăвас пулать.

Опытлă-статистикăллă нормăсем ĕç тухăçлăхне хăпартма чăрмантарнине шута илсе, пленум профсоюз организацийĕсене çав нормăсем вырăнне техникăллă нормăсем, оборудованин пĕтĕм мощноçĕпе усă курма май паракан нормăсем тума хушать.

Пленум мĕнпур профсоюз организацийĕсене ĕçукçи ыйтăвĕсемпе куллен-кун ĕçлеме, ĕçукçи тӳлесси мĕнле тăнине промышленноçпа транспорт тăрăх вăтам показательсем тăрăх кăна мар, тата профессисемпе разрядсем тăрăх рабочисен ĕçукçи шайĕ мĕнлине те пĕлме хушать.

5. Пленум профсоюз организацийĕсене рабочисемпе работницăсене вĕсен квалификацине ӳстерме, ĕç нормисене тултарса пырайман рабочисемпе работницăсене производство техникине, ĕçĕн стахановла меточĕсене вĕренсе алла илме пĕрмаях пулăшса тăма хушать.

6. Пленум çапла шутлать: профсоюз организацийĕсем предприятисемпе чугунçулсем çинче элементарлă йĕркелĕхпе тасалăх туса хурассишĕн начар кĕрешеççĕ.

Центральный тата фабрикăсемпе заводсенчи комитетсенчен хăшĕ-пĕрисем, тасалăхпа элементарлă йĕркелĕхе çийĕнчех туса хурас вырăнне, бригадăсемпе комиссисем тăвас çул çине тăнă: тасалăх тăвас тĕлĕшпе рейдсем, походсем тата обществăллă смотрсем организацилеме тытăннă, çак енĕпе премисем памалла тунă тата ыт. те.

Пленум профсоюз организацийĕсене çакна пурнăçлама хушать: предприятисен директорĕсемпе цехсен начальникĕсем промышленноçпа транспорт предприятийĕсенче тасалăхпа элементарлă йĕркелĕх туса хунă пултăр тата унта яланах тасалăхпа элементарлă йĕркелĕх тытса тăнă пултăр.

Профсоюз организацийĕсен ĕçлекенсене пурне те производствăра тасамарлăхпа культурăсăрлăха чăтмалла мар туйăмпа, машинăсене, станока тата инструмента таса тытса тăрас тата социализмлă пурлăха сыхласа усрассишĕн ответлă пулас туйăмпа воспитани памалла.

7. Пленум мĕнпур профсоюз организацийĕсене ĕç дисциплинине çирĕплетес тĕлĕшпе хăйсен ĕçне вăйлатма, тата ку енĕпе çакна асра тытма хушать: ĕç вăйĕ улшăнса тăрассипе тата прогулсемпе кĕрешес задача кĕске вăхăтлăх кампани пулса тăмасть, вăл задача массăсем хушшинче куллен-кун ĕçлеме хушать.

Профсоюз организацийĕсен ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ прогулсем тăвассине пĕтĕмĕшпех пĕтересси çинчен панă кăтартăва пурнăçлас тĕлĕшпе куллен-кун кĕрешмелле.

8. Пленум профсоюз организацийĕсене профсоюз членĕсем хушшинче культурăпа воспитани ĕçне организацилессине лайăхлатма тата культура дворецĕсем, клубсемпе хĕрлĕ кĕтессем промышленноçпа транспорт предприятийĕсем умĕнче тăракан производствăллă задачăсенчен уйăрăлса ĕçлессине çывăх вăхăтрах пĕтерме хушать.

Культура дворецĕсен, клубсемпе хĕрлĕ кĕтессен хăйсен ĕçне çапла организацилемелле: вăл социализмлă ăмăртăва сарса пыма, стахановла движение вăйлатса пыма, продукци пахалăхне лайăхлатма, ĕç дисциплинине çирĕплетме пулăшмалла. Профсоюз организацийĕсен, культура дворецĕсен тата клубсен стахановецсен ĕçĕнчи чи лайăх методсем, промышленноçăн çав отраçлинчи наукăпа техникăн çĕнĕ çитĕнĕвĕсем çинчен пропагандăна анлăн туса пымалла, ĕç дисциплинине пăсакансемпе брак тăвакансем производствăна, апла пулсан, пĕтĕм халăх хуçалăхне мĕнле сиен кӳнине конкретлă примерсемпе кăтартса памалла.

9. Пленум çапла паллă тăвать: уйрăм профсоюз организацийĕсем халĕ те ĕç вăхăтĕнче рабочисемпе служащисене обществăллă ĕçсене тума хушаççĕ-ха, ĕç вăхăтĕнче тĕрлĕрен канашлусемпе ларусем туса ирттереççĕ, çапла вара предприятисенче ĕç дисциплинине хавшатаççĕ.

Пленум мĕнпур профсоюз организацийĕсене çавăн пек практикăна тĕп тума хушать тата çаксене тума чарать:

а) предприятисемпе учрежденисенче ĕç вăхăтĕнче пухусем, ларусем тата тĕрлĕрен канашлусем ирттерме;

б) ĕç вăхăтĕнче рабочисемпе служащисене чĕнсе илме;

в) предприятисемпе учрежденисенчи рабочисене тата служащисене ĕçрен илсе вĕсене тĕрлĕрен кампанисем ирттерме е шеф тата ыт. ĕçсемпе командировкăсене яма;

г) предприятисемпе учрежденисенчи рабочисемпе служащисене ĕç вăхăтĕнче хăйсен тӳррĕм ĕçĕнчен татса, обществăллă организацисем хушнă тăрăх ĕçе тĕрĕслекен комиссисенче тата бригадăсенче хутшăнтарса ĕçлеттерме.

Çапла тăвас: предприятисемпе учрежденисенчи рабочисемпе служащисен обществăллă организацисем хушакан ĕçсене ĕç вăхăтĕнче мар, ĕçе пĕтернĕ хыççăн çеç тумалла.

10. Пленум çапла шутлать: профсоюз организацийĕсен ĕçне XVIII партконференци решенийĕсенчен тухса тăракан требованисен çӳлĕшне çĕклеме профсоюз организацийĕсен организациллĕ ĕçне те лайăхлатмалла. Чи малтанах, профсоюзсен центральный комитечĕсем енчен фабрикăсемпе заводсенчи тата вырăнсенчи комитетсене ертсе пырассине лайăхлатмалла.

Профсоюзсен центральный комитечĕсем мĕнпур фабрикăсемпе заводсенчи тата вырăнсенчи комитетсен ĕçне лайăх вĕренме тата лайăх пĕлме, вĕсене вăхăтра тата практикăллă пулăшу пама тивĕçлĕ. Çакна тăвас тесен профсоюзсен центральный комитечĕсен вырăнсемпе чĕрĕ çыхăну тытса тăрассине вăйлатмалла, союзсен центральный комитечĕсен работникĕсем предприятисене гастролерство йĕркипе каяссине пĕтермелле, фабрикăсемпе заводсенчи тата вырăнсенчи комитетсем профсоюзсен ертсе пыракан органĕсен решенийĕсене мĕнле пурнăçласа пынине тĕрĕслесси çине, профсоюзсен ĕçĕ мĕнле тăнине вĕренесси тата фабрикăсемпе заводсенчи тата вырăнсенчи комитетсене практикăллă пулăшу парасси çине тимлĕн çавăрăнса пăхмалла.

* * *

ВЦСПС пленумĕ çакна çирĕппĕн шанса тăрать: профессиллĕ союзсем Ленин—Сталин партийĕ ертсе пынипе рабочисемпе служащисен сарлака массисене ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕн решенийĕсене тата ССР Союзĕн халăх хуçалăхне аталантармалли 1941 çулти планне пурнăçа кĕртме, социализмлă государствăн экономикипе оборонин хăватне малалла вăйлатса пыма организацилес ĕçре çĕнĕ çитĕнӳсем тăвĕç.

1941 çулти халăх хуçалăх планне пурнăçа кĕртни Сталин юлташ ВКП(б) XVIII съездĕнче лартнă историллĕ задачăна — капитализмлă чи пысăк çĕршывсене экономика енĕпе те хуса çитсе иртсе кайас задачăна пурнăçлас çĕрте пирĕн çĕршыва малалла кайма май парать.

Комбинатăн пĕрремĕш кварталти ĕçĕсем

Древкомбинат пĕрремĕш кварталта хăйĕн ĕçне чылаях лайăхлатрĕ. Виçĕ уйăх хушшинче миллионшар тенкĕлĕх продукци туса кăларса, кварталти плана 105,1 процент тултарчĕ. Уйрăм цехсем татах та лайăхрах ĕçлерĕç. Сăмахран, пĕрремĕш номерлĕ цех заданине виçĕ хут ирттерсе тултарчĕ. Иккĕмĕш номерлĕ цех çеç хăйĕн программине тултараймарĕ, вăл 100 пин тенкĕлĕх ытла продукци туса кăлараймарĕ.

Комбинат коллективĕ партин Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ умĕн тунă çитĕнӳсене çирĕплетсе, партконференци хыççăн татах та тимлĕреххĕн ĕçлеме пуçлани палăрать. Социализмлă ăмăртăва сарса пынă май, стахановецсем шучĕ те ӳсрĕ. Халĕ комбинатра стахановецсемпе ударниксем 1000 çын ытла. Вĕсем хушшинче ĕç нормине 3—4 хут ирттерсе тултаракансем сахал мар. Свиягин, Шуканова, Карнаушникова, Ибрагимов, Мареева, Симонов, Московкин, Дужникова юлташсем кулленхи нормăна 300—450 процент тултараççĕ.

Анчах комбинат ĕçĕнче çитменлĕхсем те сахал мар-ха. Партин XVIII конференцийĕ йышăннă решенисене пур цехсенче те ăнăçлăн пурнăçласа пыраймаççĕ. Графика пăхăнмасăр ĕçлени, простой туни сахал мар пулнă, пулать те. Оборудованисемпе туллин усă курмаççĕ. 1-мĕш номерлĕ цех квартал планне, пĕтĕмĕшпе илсен, виçĕ хут ирттерсе тултарнă. Анчах, уйрăм ассортиментсемпе комплектсем тăрăх илсен, ĕçсем пачах урăхла: кирлĕ детальсем вырăнне урăх тĕслĕ продукци нумай кăларнă.

Комбинат мартăн малтанхи икĕ вунă кунĕнче япăх ĕçленĕ, унчухне вăл плана тултарса пыраймарĕ. Виççĕмĕш вунăкунлăхĕнче вара хăвăртлăхсене чылаях ӳстерчĕ. 10 кун хушшинче вăл малтанхи икĕ вунăкунĕнче туса кăларнă чухлĕ продукци пачĕ. Мартăн 31-мĕшĕнче кăна комбинат пĕр кунхи плана 225 процент тултарчĕ.

Цехсем график тăрăх ĕçлеменни сушильнăй цех детальсене вăхăтра типĕтсе паманнинчен тата пахалăхлă материалсем паманнинчен те килет. Çавăн пирки простойсем нумай пулаççĕ. Апрелĕн малтанхи кунĕнчех 3-мĕш номерлĕ цеха 20 пин детале яхăн паман. Кун пек пулсан, паллах, плана тултарасса шанма çук.

Хăшпĕр цехсенче стахановецсен паха опычĕсене сарса пырас тĕлĕшпе начар ĕçлеççĕ.

Халĕ пур цехсенче те Май уявĕ умĕнхи социализмлă ăмăрту сарăлса пырать. Кашни цех, бригада, смена хăйсем çине татăклă обязательствăсем илнĕ. Коммунист Шустов юлташ ертсе пыракан цех апрель уйăхĕнче планран ирттерсе 50 пин тенкĕлĕх, 3-мĕш номерлĕ цех 30 пин тенкĕлĕх продукци пама обязательство илчĕç.

Хар. ЛИСИН.

Çĕмĕрле. (Хамăр корр.).

Европăри тата Африкăри вăрçă

(Вăрçă ĕçĕсен дневникĕ)

Балканри фронтра, Югославире, операцисем çĕршывăн хĕвеланăç тата кăнтăр районĕсенче пыраççĕ. Итали войскисем, Итали командованийĕн сводкинче каланă тăрăх, Мостара (Герцеговинăн çурçĕр пайĕнче), Метковича (Мостартан кăнтăр-хĕвеланăç енче) йышăннă, вĕсем Рагузы (Дубровник) — Адриатика тинĕс хĕрринчи порт патне çитсе тухнă. Италин Албанирен наступлени туса пыракан моторизованнăй чаçĕсем Рагузы районĕнче Итали войскисен çурçĕрти колоннипе пĕрлешнĕ.

Фронтăн Грецири участокĕнче Олимп сăрчĕ таврашĕнче хаяр çапăçусем пыраççĕ. Ассошиэйтед пресс агентствин Афины хулинчи корреспонденчĕ пĕлтернĕ тăрăх, Олимп сăрчĕсен районĕнчен таврăннă наблюдатель çапла каласа пĕлтернĕ: Сервирен кăнтăр енчи фронтра Германи войскисем, танксем пулăшнипе, массăллă атакăсем тунă, анчах та атакăсем ăнăçлă пулман, çавна пула вĕсен икĕ дивизие яхăн пĕтнĕ. Анчах пысăк çухатусем пулнине пăхмасăрах, нимĕçсем пĕрмаях атакăсем тăваççĕ. Наблюдатель çапла шутлать: Сервирен хĕвеланăç енче нимĕçсем, сахалтан та, вунă дивизи чухлĕ пухса тăратнă. Англипе Греци войскисем Калабак районĕнче Германин мотомеханизированнăй чаçĕсемпе çапăçаççĕ. Çав корреспондентах, Греци правительствин представителĕ тунă заявлени çине кăтартса парса, çапла пĕлтерет: Козани патĕнче хаяр çапăçусем пыраççĕ. Нимĕçсем, Вистрица юханшывĕ урлă каçнă хыççăн, кăнтăр еннелле тухма хăтланаççĕ.

Албанире çапăçусем пуринчен ытларах Осум юханшывĕпе (Кăнтăр Албания) Адриатика тинĕсĕ хушшинчи районра пыраççĕ. Греци командованийĕн сводкинче Клисурăпа Эрсеке хулисене эвакуаци туни çинчен пĕлтернĕ. Итали командованийĕн сводкинче каланă тăрăх, Итали войскисем Премета, Аргирокастрона тата Палермона туртса илнĕ.

Фронтăн Балканри участокĕсенче пуринче те авиаци ĕçĕ палăрать.

Мальта утравĕ çине çĕнĕрен пырса бомбăсем пăрахнă.

* * *

Англипе Германи фронтĕнче авиаци ытларах активлăх кăтартнă. Германи командованийĕн сводкинче пĕлтернĕ тăрăх, апрелĕн 18-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле Германи бомбардировщикĕсем Портсмут çине вăйлăн пырса тапăннă. Взрыв тăвакан веществосем темиçе тонна тата вут чĕртекен бомбăсем нумай пăрахнă. Гаваньсемпе доксене хыттăн çĕмĕрнĕ. Германин хĕçпăшаллă вăйĕсем операцисене тинĕс çинче те туса пынă. Англинне суту-илӳ тумалли суднăсене темиçе судно путарни тата сиенлени çинчен пĕлтереççĕ.

Рейтер агентстви, Англи авиацийĕ апрелĕн 17-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле Бремен çине пырса тапăнни çинчен тĕплĕн пĕлтерсе, çапла кăтартса парать: Англи самолечĕсем Бременри судостроительнăй верфьсемпе промышленноçлă предприятисем çине бомбăсем пăрахнă. Бремен çине тапăнасси пилĕк сехет ытла пынă. Апрелĕн 17-мĕшĕнче Англи бомбардировщикĕсен виçĕ соединенийĕ, истребительсен темиçе эскадрильи хӳтлесе пынипе, Шербург (Франция) çине пырса тапăннă. Апрелĕн 18-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле, тесе пĕлтернĕ Англи авиаци министерствин коммюникинче, Англи авиацийĕ Берлин çине пырса бомбăсем пăрахнă. Кунсăр пуçне, Англи самолечĕсем Голландири тĕрлĕрен объектсем çине, вăл шутра Роттердам, Кельн тата Çурçĕр-Хĕвеланăç Германири ытти пунктсем çине те бомбăсем пăрахнă.

* * *

Çурçĕр Африкăра вăрçă ĕçĕсем активлăн пулса пыма пуçланă май **Вăтаçĕр тинĕсĕ çинче** Англи тата Итали флочĕсен ĕçĕсем вăйланнă. Апрелĕн 17-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле, тесе каланă Итали сводкинче, Англи крейсерĕсемпе эсминецĕсен пысăк соединенийĕ Италин конвойпа пыракан суднăсен пĕр караванне атакăланă, вăл караван Çурçĕр Африкăна кайма тухнă пулнă. Итали суднисене хӳтлесе пынă виçĕ эсминецран пĕрне путарнă, тепĕр иккĕшне сиен тунă, çавăн пекех икĕ парохода путарнă, ыттисене сиен тунă. Англи карапĕсенчен пĕр эсминеца путарнă.

Çурçĕр Африкăра вăрçă ĕçĕсем, малтанхи пекех, Тобрук районĕнче (Киренаика) тата Ливипе Египет хушшинчи чикĕре пулса пыраççĕ. Тобрука Германипе Итали чаçĕсем йĕритавра хупăрласа илнĕ. Англичансем Тобрукран тухма хăтланнă, анчах Германипе Итали войскисем вĕсене каялла хăваласа янă,—тесе пĕлтернĕ Германи сводкинче. Рейтер агентстви Египетри фронтри ĕçсем çинчен сăмах тапратса, Германин бронетанковăй колоннисене Соллум районĕнче малалла кайма чарса лартнă, тесе пĕлтерет. Уэйвелл генерал, тет малалла агентство, халлĕхе тĕп вăйсене çапăçăва хутшăнтарман-ха, вăл Соллумран хĕвелтухăç енче войскăсене хăвăрттăн пĕр çĕрелле пухать, унта Хĕвелтухăç Африкăран та механизированнăй чаçсем пыраççĕ.

Вăрçă вăрçакан енсен авиацийĕ пысăк активлăх кăтартать. Англи самолечĕсем, Англин Çывăхри Хĕвелтухăçĕнчи сывлăшри вăйсен командованийĕн коммюникинче каланă тăрăх, Киренаикăра противник войскисен мотомеханизированнăй чаçĕсене тата унăн аэродромĕсене темиçе хутчен те атакăланă. Апрелĕн 17-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле Триполири порт сооруженийĕсем, гаваньре тата гавань çывăхĕнче якорьте тăракан пароходсем çине вăйлăн бомбăсем пăрахнă. Бомбăсем мол çине тĕл ӳкнине палăртнă. Бомбăсем пăрахнипе хулан пристань çывăхĕнчи районĕнче вăйлă пушар тухнă.

Хĕвелтухăç Африкăра вăрçă ĕçĕсем, Итали сводкинче пĕлтернĕ тăрăх, Дессирен (Абиссиния) кăнтăр енчи секторта пыраççĕ. Англи бомбардировщикĕсем, тесе каланă Англи сводкинче, Дессири аэродром çине пырса тапăннă, Кăнтăр-Африка авиацийĕн самолечĕсем Уадара тата Алхэ районĕнче (Маргарита кӳллинчен хĕвелтухăç енче) противник войскисемпе унăн лагерĕ çине пулеметсенчен пенĕ.

Апрелĕн 18-мĕш. (ТАСС).

Германи командованийĕн сводки

БЕРЛИН, апрелĕн 18-мĕш. (ТАСС). Трансоцеан агентстви пĕлтернĕ тăрăх, Германин хĕçпăшаллă вăйĕсен сводкинче çапла кăтартса панă: Югослави çарĕ парăннă, апрелĕн 18-мĕшĕнче 12 сехетре вăрçă ĕçĕсем чарăннă.

Далмаци çыранĕ тăрăх кăнтăр еннелле куçса пырса, Итали войскисем Рагузы (Дубровник) портне, Мостара, çавăн пекех Цетиньене туртса илнĕ. Грецин çурçĕр пайĕнче çапăçусем ăнăçлăн саралса пынă. Грексене 17 пин çын ытла тыткăна илнĕ тата нумай хĕçпăшал, вăл шутра 25 йывăр оруди туртса илнĕ.

Англин кăнтăр çыранĕ патĕнче Германин торпедăллă катерĕсем противникăн суту-илӳ тумалли 4 пароходне путарнă. Хĕçпăшаллантарнă çак пароходсен пĕтĕм водоизмещенийĕ—13 пин тонна пулнă. Темиçе парохода пысăк сиен кӳнĕ.

Иртнĕ каçхине Германи авиацийĕ Портсмут çине вăйлăн пырса тапăннă. Хула çине взрыв тăвакан япаласем темиçе тонна тата вут чĕртсе яракан бомбăсем нумай пăрахнă. Бомбăсем тивнипе доксемпе гаваньсене вăйлăн çĕмĕрнĕ. Верфьсенче тата хулари вăрçă ĕçĕсемшĕн кирлĕ ытти объектсенче нумай пушарсем тухнă.

КИТАЙРИ ВĂРÇĂ

(Апрелĕн 11-мĕшпе 18-мĕш хушшинчи вăрçă ĕçĕсене пăхса тухни)

Центральнăй Китайра операцисем пуринчен ытларах Хубэй провинцийĕн центральнăй пайĕнче Янцзы тата Хань юханшывĕсем хушшинче пулса пынă. Çав районра Китай войскисем сăртсенче нумайăн пухăнса тăнă, çакна пула Япони позицийĕсем умне хăрушлăх тухса тăнă. Çак хăрушлăха сирсе ямашкăн Япони командованийĕ Аньлу районĕнче 10 пин салтака çити пухса тăратнă, унта артиллери подразделенийĕсемпе авиаци те пур. Апрелĕн 10-мĕшĕнче Япони войскисем виçĕ колоннăпа наступлени пуçланă. Виçĕ кун хушши пит хаяр çапăçусем пынă. Вăл çапăçусем апрелĕн 13-мĕшĕнче татах вăйланса кайнă, Япони артиллерийĕ китаецсен позицийĕсем çине пĕр кун хушшинче виçĕ пин снаряд кăларса янă. Япони войскисем чылай пунктсене туртса илнĕ, анчах Китай войскисем контратакăсем тума пуçласан, японецсен çав пунктсенчен тухса каймалла пулнă. Хальхи вăхăтра çапăçусем Дахушань текен хребет таврашĕнчи, Финшуйлин хули патĕнчи стратегиллĕ позицисене туртса илессишĕн пыраççĕ.

Цзянси провинцийĕн çурçĕр пайĕнче Китай войскисем Аньирен 25—30 километрти лини çинче вăйлăн çирĕпленсе тăнă. Кунта Китай войскисемпе Япони войскисен пысăк мар групписем хушшинче çапăçусем пыраççĕ.

Кăнтăр Китайра апрелĕн 10-мĕшпе 13-мĕш хушшинче пулнă çапăçусем хыççăн, Китай войскисем чылай пунктсене туртса илнĕ, вăл пунктсен шутĕнче çаксем пур: Шаньэй, Луфын, Хайфын тата Гуанпын (Хайфынран çурçĕр енче).

Çурçĕр Китайра Шаньси провинцийĕн хĕвелтухăç пайĕнче çапăçусем ытларах пулса пыраççĕ. Китай войскисемпе партизансен отрячĕсем Линшань хули районĕнче чылай ялсене туртса илнĕ. Бэйпин—Ханькоу чугунçулĕн çурçĕр енчи участокĕ тăрăхĕнче те, çавăн пекех Бэйпин районĕнче те Китай партизанĕсен отрячĕсем активлăх кăтартнă.

Апрелĕн 18-мĕш. (ТАСС).

Таипе Франци Индо-Китайĕ хушшинче тытăçусем пуçланнă

ТОКИО, апрелĕн 18-мĕш. (ТАСС). Домей Цусин агентстви çапла пĕлтерет: çак эрне пуçламĕшĕнче Таипе Франци Индо-Китайĕн чиккинче инцидентсем пулса иртнĕ, вĕсене пула Вьен-Тьян, Сиэмреап тата Сисофон районĕсенче тытăçусем пулса иртнĕ. Юлашки темиçе эрне хушшинче Сисофон районĕнче Франци Индо-Китайĕн чикĕри войскисем куçса çӳрени палăрать. Батамбангран илсе пынă войскăсене Сисофонпа Мангколборей тавра пухса тăратнă. Юлашки кунсенче Индо-Китай войскисем чикĕ тăрăхĕнчи çулсене çĕмĕрсе тухнă, телефонпа телеграф провочĕсене касса татнă, çакна пула Таипе Индо-Китай хушшинчи çыхăнусем татăлнă.

Парторганизацисен отчетпа суйлав пухăвĕсенче

Орденлă колхозра

ВĂРНАР. Кольцовкăри Сталин ячĕпе тăракан Ленин орденлĕ колхозра коммунистсен отчетпа суйлав пухăвĕнче парторганизаци секретарĕ Мартынов юлташ колхозри коммунистсен чаплă та пархатарлă ĕçĕсем çинчен тĕплĕн каласа пачĕ.

Парторганизаци колхозниксене, колхозницăсене колхоз хуçалăхне пур енчен те тĕреклетессишĕн, колхоза малта пыракан тата кăтартуллă ĕçлекен тăвассишĕн кĕрешме мобилизациленĕ. Колхозăн пур ĕçĕсенче те коммунистсем хăйсем пример кăтартса пынă, колхозниксен пултаруллă вожакĕсем пулнă. Колхоз председателĕ СССР Верховный Совет депутачĕ Коротков юлташ ертсе пынипе иртнĕ çулта колхозниксем калама çук пысăк çитĕнӳсем турĕç. Колхозра халиччен пулман вăйлă тырпул, пахча-çимĕç туса илнĕ, выльăхсенчен пысăк продукци илнĕ. Коммунистсем ертсе пыракан бригадăсем пурте гектартан 200-шер пăт тырă туса илнĕ. Николай Оленин бригади гектартан 212 пăт тырă туса илнĕ. Бригадир пулса вăл 7 çул ĕçлет, хăй ĕçне лайăх пĕлет.

Оленин дисциплинăллă, ӳссе пыракан коммунист. Колхоз бригадирĕ коммунист Е. Сидоркин та лайăх ĕçлет. Коммунистсем Петр Пупин, Николай Жарков, Алексей Мишуков, Петр Гусев т. ыт. те производствăра малта пыраççĕ. Коммунистсенчен Сергей Короткова, Николай Жаркова, Антоний Васянина Пĕтĕм Союзри ялхуçалăх выставкин медалĕсене парса наградăланă.

Колхоз çулран çулах тĕрекленсе пыни çинчен çаксем те лайăх кăтартса параççĕ. Колхозăн валовой доходĕ 1939 çулта 236 пин тенкĕ пулнă, 1940 çулта вăл 800 пин тенке çитнĕ.

Выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕçре те паллă çитĕнӳсем тунă. Халĕ колхозăн 4 ферма, иртнĕ çулта кашни ĕнерен 2000 литр сĕт суса илнĕ. Сысна, сурăх фермисем те пысăк тухăçсем параççĕ.

Колхозри большевиксем иртнĕ çулти çитĕнӳсемпе лăпланса ларман. Колхозра кĕркуннех 1941 çулти вăйлă тырпулшăн, йышлă выльăх-чĕрлĕхшĕн кĕрешме пуçланă. Парторганизаци хăйĕн пухăвĕнче кăçалхи ĕçсем çинчен тĕплĕн сӳтсе-явнă, кашни бригадăна, звенона, фермăна хĕллехи ĕçсене тума пулăшу панă. Колхозниксем хăйсен ĕçне ăнăçлăн туса пыраççĕ. Колхоз 800 тонна тĕрлĕ минераллă удобренисем кӳрсе килнĕ, 8 пин лав тислĕк хатĕрленĕ, 7 пин лав юшкăн тата нумай торф, кĕл, кайăк-кĕшĕк тислĕкĕ хатĕрленĕ. Уйра халĕ сураки умĕнхи ĕçсем пуçланнă та ĕнтĕ: колхозниксем, колхозницăсем удобренисене сапма пуçланă, çурхи шывсене тытса юлаççĕ.

Выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕçре те кăçал пысăк çитĕнӳсем тунă. Иртнĕ çулта пĕрремĕш кварталта ĕнесенчен 3000 литр сĕт суса илнĕ пулсан, кăçал пĕрремĕш кварталтах 9.000 литр сĕт суса илнĕ, ĕнесен шучĕ пĕлтĕрхиех. 1941 çулта колхоз сысна ферминченех 400.000 тенкĕ укçа илме палăртнă. 1941 çулта колхозра 154 пуç ĕне выльăхĕ, 98 сысна ами, 350 сурăх, 1250 чăх пулмалла.

Колхозниксене ĕçшĕн хушса тӳлесси çинчен СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕ йышăннă постановлени колхоз хуçалăхне вăйлатса ярас ĕçре калама çук пысăк вырăн йышăнса тăрать. Колхозниксем СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕн постановленине чĕререн тăрăшса пурнăçа кĕртсе пыраççĕ, татах та лайăхрах ĕç тĕслĕхĕсем кăтартма пуçларĕç.

Отчетлă доклад хыççăн пренисем питĕ активлăн пычĕç. Тухса калакан коммунистсем колхоз çитĕнĕвĕсем çинчен каланипе пĕрлех çитменлĕхсем çинчен те хыттăн каларĕç.

Коммунист, колхозри бухгалтер Антоний Васянин парторганизаци политикăпа массăллă ĕçе лайăхлатас тĕлĕшпе çителĕксĕртерех ĕçлени çинчен чарăнса тăчĕ.

— Пирĕн хăшпĕр коммунистсем,—тет вăл,—хăйсен политикăллă пĕлĕвĕсене тата культурине хăпартас тĕлĕшпе çителĕксĕр ĕçлеççĕ. Парторганизаци коммунистсем мĕнле вĕреннине контроль туса пыман.

Николай Жарков юлташ политикăллă-массăллă ĕçе кунран-кунах туса пыманни çинчен, час-часах çак пысăк ĕç вăйсăрланни çинчен каларĕ.

— Пирĕн колхозниксем хушшинче политикăллă-массăллă ĕçе кашни кун туса пымалла. Çак ĕçре клуб, кино, радио пысăк вырăн йышăнса тăмалла,—терĕ вăл.

ВКП(б) райкомĕн секретарĕ Сергеев юлташ, парторганизаци ĕçĕнчи çитĕнӳсене палăртса, çитменлĕхсем пуррине те асăрхаттарчĕ. Вăл коммунистсем хăйсен политикăллă пĕлĕвне çителĕксĕр хăпартса пыни çинчен, парторганизацин интеллигенципе, колхоз çамрăкĕсемпе лайăхрах ĕçлемелли çинчен каларĕ.

Коммунист — Сергей Коротков юлташ 1940 çулхи ĕçсен итогĕсем çинчен каласа парса, хăшпĕр коммунистсен ĕçĕсене хытă критиклерĕ. Парти членĕ Иван Мишанина колхоз правленийĕ уйхир бригадирне лартнă пулнă. Вăл çак ĕçре чылаях ĕçленĕ пулсан та, колхозниксем шанса панă ĕçе лайăх туса пыман. Унăн бригадинче суракине ытти бригадăсенчи пек лайăх хатĕрленмен. Çавăнпа та ĕнтĕ колхоз правлени ăна бригадиртан кăларчĕ, ун вырăнне комсомолец Манин юлташа лартнă. Коротков юлташ выльăх-чĕрлĕх фермисен заведующийĕ Алексей Мишуков та малтанах çителĕксĕр ĕçлени çинчен калать. Парторганизаципе колхоз правленийĕ ăна хыттăн асăрхаттарсан çеç вăл лайăхрах ĕçлеме пуçларĕ.

— 1941 çулта эпир Зеленовкăри, Булатоври, Упакассинчи тата «Çисĕм» колхозсемпе ăмăртса ĕçлетпĕр. Пирĕн кăçал гектартан 200 пăт тырă, вăйлă пахча-çимĕçĕ, выльăх-чĕрлĕх продукцийĕ нумай туса илмелле. Пирĕн яла илемлĕ те хитре тумалла. Кăçал эпир çĕнĕ больница, ветполиклиника, пожарнăй станци, ĕне, лаша витисем, чăхчĕп карти, канмалли çурт, культурăпа кану паркĕ, стадион тăватпăр. Электростанцинче иккĕмĕш дизел лартатпăр, ачасен яслине туса çитеретпĕр. Мастерской, хăма çурмалли рама, кирпĕч завочĕ тăватпăр,—тет вăл.

Пуху пуçламĕш парторганизацин ĕçне çителĕклĕ, тесе йышăнчĕ.

Пуçламĕш парторганизацин секретарьне Петр Пупин юлташа суйларĕ.

А. ЛАРИН.
Е. ЕФРЕМОВ.

Отчетпа суйлав пухăвĕсене лайăх организацилер

Партин районри пуçламĕш организацийĕсенче отчетпа суйлав пухăвĕсем апрелĕн 10-мĕшĕнчен пуçланчĕç. Халĕ вăл отчетпа суйлавсем партин Вырăс Сорм, Матьăк, Панкли тата МТС-пе районри çĕрĕç пайĕнчи пуçламĕш организацийĕсенче пулса иртрĕç. Суйлавсем пысăк ăнăçлăхпа иртеççĕ. Ку вăхăтчен отчетпа суйлавсем пулса иртнĕ пуçламĕш парторганизацисен секретарĕсен ĕçĕсене çителĕклĕ тесе хакланă. Çакна май парторганизаци секретарĕсем пулма малтан ĕçленĕ çынсенех суйласа хăварнă. Золотов юлташ, партин Вырăс Сормри пуçламĕш организацийĕн секретарĕ, 4-мĕш çул, Степанов, партин Матьăкри пуçламĕш организацийĕн секретарĕ, 3-мĕш çул парторганизацин ертсе пыракан оргăнĕсене суйланнă.

Коммунистсем партин пуçламĕш организацисен секретарĕсен отчечĕсене сӳтсе-явас ĕçе активлăн хутшăнаççĕ. Партин Вырăс Сормри организацийĕнче 8 коммунистран 6 коммунист, МТС çумĕнчи парторганизацинчи 10 коммунистран 7, Матьăкра 7 коммунистран 6, çĕрĕç пайĕнчи парторганизацинчи 12 коммунистран 8 коммунист тухса калаçнă. Тухса калаçакансем парторганизацин ĕçĕсене вăйлăн критиклесе, малалла мĕнле ĕçлеме кирлине кăтартса параççĕ.

МТС-чи парторганизаци секретарĕн ĕçĕсене, уйрăмăнах производствăра ĕç тухăçлăхне хăпартассишĕн сахал кĕрешнĕшĕн тата бухгалтери отчет ĕçĕ начар пынишĕн хытă критиклерĕç.

— Пирĕн МТС-чи парторганизаци учет ĕçĕпе интересленмест. Эпир халĕ МТС ĕçĕн пĕрремĕш квартал итогне турăмăр, ку итог МТС ĕçне куçкĕски çинчи пек кăтартса парать. Апла пулин те, ку МТ Станцийĕн пĕрремĕш кварталти итогĕсене халиччен те сӳтсе-явман,—терĕ ВКП(б) членĕ Алексеев юлташ, пренире тухса калаçнă чух.

Унпа пĕрлех пренире тухса калаçакансем МТС-чи парторганизаци коммунистсене воспитани парас тĕлĕшпе сахал ĕçленине кăтартса пачĕç. Отчетлă тапхăрта парти ретĕнчен парти членĕн кандидачĕсене 2 çынна кăларнă. 1940 çулта МТ Станцинче прогулсем тунă, вĕсем хушшинче пĕр коммунист пулнă.

Коммунистсен политикăллă пĕлӳлĕхне хăпартасси те кирлĕ пек пулса пымасть. Коммунистсен политикăллă пĕлӳлĕхне хăпартасси—куллен пулса пымалли ĕç. Васильев коммунист «ВКП(б) историйĕн кĕске курсне» тăрăшса вĕренмест. Çавăн пекех ВКП(б) членĕн кандидачĕ Кадыков юлташ хăйĕн пĕлӳлĕхне хăпартассишĕн сахал ĕçлет.

Отчетпа суйлав пулса иртнĕ парторганизацисен пухăвĕсенче тухса калаçакансем организацисен çĕнĕрен суйланакан секретарĕсене коммунистсен политикăллă пĕлĕвĕсене хăпартассишĕн, суракине кăтартуллă тата срокра иртерессишĕн, социализмлă ăмăртăва анлăн сарса ярассишĕн тата çамрăксем хушшинчи воспитани ĕçне вăйлатса пырас тĕлĕшпе комсомол пуçламĕш организацийĕсене пулăшса пырассишĕн хытăрах ĕçлеме кирлине кăтартса хăварнă.

Анчах кунта çакна каламалла: хăшпĕр парторганизацисенче пухусем кăтартнă вăхăтран кая юлса уçăлаççĕ. Çапла акă, Вырăс Сорм парторганизацийĕнче отчетпа суйлав пухăвĕ кăтартнă вăхăтран темиçе минут кал юлса уçăлнă.

Парторганизацисенче отчетпа суйлав пухăвĕсем хальтерех кăна пуçланчĕç, вĕсем малалла пыраççĕ. Пухусене инструкцие пăсмасăр кăтартнă вăхăтсенче ирттермелле, кашни коммунистăн пухăва активлăн хутшăнмалла. Вăл пухусем ĕçре пысăк çитĕнӳсем тăвас тата умра тăракан ĕçсене ăнăçлăн татса парас тĕллевсемпе пулса иртмелле.

М. КУЗЬМИН.
ВКП(б) Элĕк райкомĕн секретарĕ.

Таджик искусствин Мускаври декади

Таджик чĕлхи çине куçарнă „Отелло“ трагедин çитĕнĕвĕ

Спектакльре И. В. Сталин, В. М. Молотов, К. Е. Ворошилов, А. А. Жданов юлташсем пулнă

Государствăн Таджикистанри Лахути ячĕпе тăракан академиллĕ драма театрĕ апрелĕн 18-мĕшĕнче Шекспирăн «Отелло» ятлă трагедине кăтартнă. Трагедине таджик чĕлхи çине темиçе çул каярах поэт-орденоносец А. Лахути тата Ц. Бану куçарнă. «Отелло» спектакль Таджик СС Республикинчи пирвайхи профессиональнăй театрăн спектакльсем лартас ĕçри пысăк культурине ӳссе кăтартса парать.

Таджик ССР тава тивĕçлĕ артисчĕ М. Касымов Отелло ролĕнче питех те ăнăçлăн вылянă. Спектакльри ытти исполнительсем хушшинче çаксем пулнă: Таджик ССР тава тивĕçлĕ артисчĕсем — С. Туйбаева (Дездемона), А. Сулейманов (Яго), М. Халилов (Брабанцио), А. Бурханов (Кассио), Г. Бакаева (Эмилия).

Театр художникĕ Е. Г. Чемодуров постановкăна пысăк ăсталăхпа илемлетсе йĕркеленĕ. Питех те лайăх декорацисем режиссер шухăшне уçса пама, пĕтĕм постановкăна ăнăçлăн ирттерме нумай пулăшнă.

Спектакльре И. В. Сталин, В. М. Молотов, К. Е. Ворошилов, А. А. Жданов юлташсем пулнă. (ТАСС).

Шахматистсен матч-турнирĕ

Турнирта халиччен вылянă турсен итогĕсене тăваççĕ. Апрелĕн 18-мĕшĕнче халиччен выляса пĕтерейменн партисене выляса пĕтерес тĕлĕшпе ĕçленĕ.

Лилиентальпа Смыслов 11-мĕш турта выляса пĕтереймесĕр хăварнă партире ничья тума килĕшнĕ. Çавăн пекех Болеславскипе Керес та 64-мĕш ходра ничья тунă.

14-мĕш турта вылянса пĕтмен Болеславский—Смыслов тата Бондаревский—Ботвинник партийĕсем нихăшĕ те çĕнтерейменнипе вĕçленнĕ.

Хальхи вăхăтра вăйă результачĕсем çакăн пек: Ботвинник 11 партирен 7 очко выляса илнĕ, Кереспа Смыслов—14 партирен 7-шер очко, Лилиенталь—12 партирен 5,5 очко, Бондаревский—11 партирен 5 очко, Болеславский—10 партирен 4,5 очко.

Апрелĕн 19-мĕшпе 20-мĕш—халиччен выляса пĕтереймен партисене выляса пĕтермелли кунсем.

(ТАСС.

К. Е. Ворошилов юлташ ячĕпе паракан стипендисем

ССР Союзĕн Совнаркомĕ аслă шкулсенче вĕренекенсем валли К. Е. Ворошилов юлташ ячĕпе памалла тунă стипендисене памалли йĕрке çинчен калакан Положенине çирĕплетнĕ.

К. Е. Ворошилов ячĕпе памалли стипендисене аслă шкулсенчи чи лайăх вĕренекен студент-отличниксене параççĕ. Çав премисене илмелли кандидатсене аслă шкулсен совечĕсем тăратаççĕ, халăх комиссарĕсем е центральнăй учрежденисен руководителĕсем памалла тăваççĕ. Стипендисене кăçалхи июлĕн 1-мĕшĕнчен пуçласа тӳлеме тытăнаççĕ.

Пурте пĕлеççĕ, К. Е. Ворошилов юлташ 60 çул тултарнине паллă тăвас шутпа, Фрунзе ячĕпе тăракан Çар академийĕнче, Хĕрлĕ Çар механизацийĕпе моторизацийĕн И. В. Сталин ячĕпе тăракан академийĕнче, Хĕрлĕ Çарăн Ф. Э. Дзержинский ячĕпе тăракан артиллери академийĕнче, Мускаври С. Орджоникидзе ячĕпе тăракан авиаци институтĕнче тата Донецкри Н. С. Хрущев ячĕпе тăракан индустриальнăй институтра вĕренекенсем валли К. Е. Ворошилов ячĕпе 50 стипенди тунă.

(ТАСС).

Потребитель кооперацинчи суйлавсем

Потребитель кооперацисен отчетпа суйлав кампанийĕ вĕçленнĕ. Вăл кампание пурĕ 30 миллион пайщик ытла хутшăннă. Отчетпа суйлав вăхăтĕнче участоксенче 270 пине яхăн пухусем ирттернĕ. Вăрттăн (хуппăн) сасăлама ялсенчи 33 пин ытла потребитель обществисен тата районсенчи 3.600 потребсоюзсен правленийĕсене суйласа хăварнă.

Пайщиксен отчетлă пухăвĕсенче кооперации ĕçне хытă критикленĕ. Хушнă ĕçе пайщиксем умĕнче пурнăçа кĕртсе пыман çынсене правленисен составĕнчен кăларса, вĕсен вырăнне ĕçре тăрăшакан стахановецсене, ялсенчи интеллигенци представителĕсене суйласа хăварнă.

Нумай пухусенче пайщиксем тупăшăн пĕр пайне çĕнĕ лавкасем лартма, подсобнăй хуçалăха сарма тата ытти ĕçсем валли уйăрса пама йышăннă. Çав тĕлĕшпех Мосаль районĕнчи (Смоленск облаçĕ) пайщиксем хăйсен пай укçине 100 тенке çитерме пулнă. Николопавловски сельпо уполномоченнăйĕсем (Нижний Тагил, Свердловск облаçĕ) хăйсен кооперативĕ банкран кредит илмесĕрех лайăх ĕçлеме пултартăр тесе, пай укçи виçине 120 тенкĕрен 200 тенке çитернĕ.

(ТАСС).

„Тутарстан историйĕ“

Тутар АССР Совнаркомĕ йышăннă тăрăх, Тутарсен чĕлхипе литература тата истори наукăпа тĕпчев институтне Тутарстанăн граждански историне çырса хатĕрлеме хушнă.

Çак пысăк ĕçĕн малтанхи сыпăкĕсенче Тутарстан территорийĕнче ĕлĕкавал пурăннă халăхсем çинчен кăтартакан даннăйсем пулмалла. Юлашки сыпăксенче советлă Тутарстанри ĕççыннисем çĕршыва социализмла индустрилессишĕн, ялхуçалăхне коллективизацилессишĕн мĕнле кĕрешнине тата социализмлă общество тăвас ĕçре республикăри халăхсем мĕнле çитĕнӳсем тунине тĕплĕн кăтартса памалла.

Çав историе çырас ĕçе Мускаври тата Ленинградри профессорсене (Смирнов, Тихомиров, Яковлев, Типеев) хутшăнтараççĕ. Хусанти научнăй работниксенчен — Рогожин, Григорьев, Гимадеев, Плакатин, Устюжанин, Харитонов юлташсем т. ыт. те ĕçлемелле.

Хусанти историксем март уйăхĕнче çав кĕнекен планне сӳтсе-явнă. Авторсем халĕ хăйсен разделĕсем тăрăх документсем пуçтарас тĕлĕшпе ĕçлеме тытăннă.

Кăçал кĕркунне СССР Наукăсен Академийĕ çумĕнче Тутарстанăн тата тутар литературин историйĕсене периодизаци тăвас ыйтупа ятарласа конференци пухăнмалла. Çакăн хыççăн вара «Тутарстан историне» çырса кăларас плана татăклăнах çирĕплетмелле.

Хусан. (Хамăр инфор.).

Ача яслисенчи сестрасем

Çуллахи вăхăтра колхозсенчи ача яслисемпе сачĕсенче ĕçлекенсене хатĕрлеме Чăваш АССР Наркомздравĕ Шупашкарта, Çĕмĕрлере, Канашра, пурĕ 8 çĕрте, 3 уйăхлă курссем уçнăччĕ. Халĕ çав курссенче 210 çын вĕренет.

„На берегу Невы“ тата „Нарспи“ спектакльсене 12.000 çынна яхăн курнă

Чăвашсен Государство Академи театрĕ «На берегу Невы» тата «Нарспи» пьесăсене пысăк ăнăçлăхпа лартса панă.

«На берегу Невы» пьесăна 15 хут лартнă. Ăна 6 пин çынна яхăн пырса курнă. «Нарспи» пьесăна та çавăн чухлех курнă.

Апрелĕн 15-мĕшĕнче «Нарспи» пьесăна лартнă, вăл спектакле курма Чăваш АССР Верховный Совечĕн депутачĕсем, Чăваш АССР Верховный Совечĕн V Сесси участникĕсем пынă.

«На берегу Невы» спектакле кăçалхи сезонра юлашки хут апрелĕн 20-мĕшĕнче, «Нарспи» пьесăна — апрелĕн 22-мĕшĕнче лартаççĕ.

Хроника

ССР Союзĕн Совнаркомĕ кăçалхи çул майăн 4-мĕшĕнчи вырсарникунти канмалли куна майăн 3-мĕшĕнчи шăматкуна куçарма йышăннă. (ТАСС).

Атăл çинче

Атăл шывĕ юлашки талăк хушшинче 32 сантиметр хушăннă. Шыв горизончĕ—200 сантиметр, сывлăшри температура апрелĕн 19-мĕшĕнче ирхине 8 сехет тĕлне 2 градус ăшă пулнă.

Ответлă редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

САРАТОВРИ ГОСУДАРСТВО КОНСЕРВАТОРИЙĔ ÇУМĔНЧИ
ЧĂВАШСЕН ОПЕРА СТУДИНЕ
ВĔРЕНМЕ ИЛЕССИ ÇИНЧЕН

Искусство ĕçĕсен Чăваш АССР Совнаркомĕ çумĕнчи Управленийĕ çапла пĕлтерет: чăвашсен опера студине вĕренме кĕрес текенсен çулĕ (возраст) хĕрарăмсен 18 çултан 25 çула çитиччен, арçынсен 18 çултан 30 çула çитиччен пулмалла.

Студине чăваш чĕлхине пĕлменнисене те илеççĕ.

3—1

УПРАВЛЕНИЮ КИНОФИКАЦИИ
ТРЕБУЮТСЯ:
БУХГАЛТЕР
билетной группы (оклад 350 руб.),
МАШИНИСТКА
(оклад 225 рублей)
Обращаться: Чебоксары, улица Ленина, 2.

2—1

УПРАВЛЕНИЕ КИНОФИКАЦИИ ПРИ СНК ЧУВАШСКОЙ АССР
СНИМАЕТ В АРЕНДУ УГЛЫ И КОМНАТЫ
для курсантов курсов киномехаников и мотористов сроком на 1,5 месяца. Начало с 10 мая 1941 года. Оплата по соглашению. С предложением обращаться: гор. Чебоксары, ул. Ленина, дом № 2, телефон № 4 89, отдел кадров с 9 до 18 часов дня.
Управление Кинофикации
при СНК Чувашской АССР.
2—1

РЕДАКЦИ АДРЕСĔ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом Печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторăн—0—67, редактор заместителĕн—3—97, редакци секретарĕн — 4—40, пропаганда пайĕн —4—97, парти пурнăç пайĕн — 7—97, экономика пайĕн — 0—88, çырусемпе рабселькорсен пайĕн—2—30, «Ĕçхĕрарăмĕ» журналăн—3—23, «Ленин çулĕпе» журналăн—0—85 издательство конторин—0—23.

НТ 3004 Гор. Чебоксары, типография № 1 Управления издательств и полиграфии при СНК ЧАССР Заказ № 227. ф. 6, 58 84 п. л.